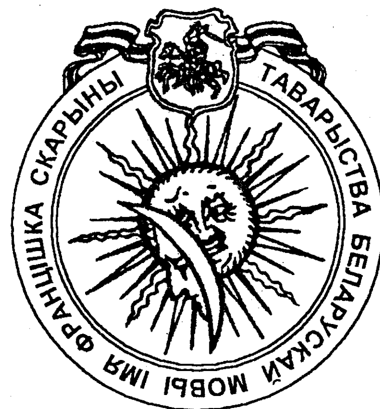

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Наша слова

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года **№ 50(435) 15 СНЕЖНЯ 1999 г.**

Міхаіл Чыгір на волі

Міхаіл Чыгір, які з-за кратаў прыслаў віншаванне 6-му з'езду ТБМ, вызвалены пад падпіску аб нявыездзе. Сакратарыят ТБМ віншуе спадара Чыгіра з вызваленнем і спадзяецца бачыць яго ў шэрагах ТБМ.

Беларускія СМІ пра беларускую мову

Агляд і каментар Язэпа Палубяткі

Каб дагадзіць расейскім шавіністам, рэжым, што існуе сёння ў Беларусі, здзяйсняе над беларускім народам, па сутнасці, духоўны генацыд – у краіне няма ніводнае вышэйшае навучальнае ўстановы на беларускай мове, у сталіцы -- горадзе Менску не існуе ніводнае беларускае школы, у некаторых засталіся толькі асобныя класы. З прычыны сталага цкавання па палітычных матывах на працягу доўгага часу вымушаны жыць у Хельсінкі вядомы ва ўсім свеце беларускі пісьменнік Васіль Быкаў, папрасіў палітычнага прытулку ў Польшчы старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі Някляеў. Пераводзяць свае капіталы ды з'язджаюць за мяжу беларускія бізнесоўцы. І ўсё гэта з-за таго, што беларускую культуру, навуку ды асвету куруе віца-прэм'ер, палкоўнік, расеец з пашпарту Уладзімір Замяталін. Другім віца-прэм'ерам і міністрам замежных справаў Беларусі з'яўляецца былы палкоўнік расейскага ФСБ, таксама расеец з пашпарту Урал Латыпаў. Расейскія генералы ўзначальваюць у Беларусі Міністэрства абароны і Міністэрства ўнутраных справаў. Беларусам рэжым не давярае, бо баіцца, што злачынныя загады не будуць выконвацца. І, безумоўна, апублікаваная ў друку дамова пра ўз'яднанне Беларусі з Расейскай Федэрацыяй у адну дзяржаву з'яўляецца гвалтам над воляй беларускага народа, які, як і іншыя народы, жадае жыць у сваёй нацыянальнай дзяржаве. Дарэчы, у Расеі ўжо пачалося абмеркаванне тае дамовы, нягледзячы на пратэсты з боку вядомых прадстаўнікоў беларускае інтэлігенцыі, выступленні моладзі, адсутнасць элементарных умоваў для абмеркавання дамовы ў Беларусі.

(З даклада Сямёна Шарэцкага "Асаблівасці дыктатуры і палітычнае сітуацыі ў Беларусі"на семінары Фонду імя прафесара Тгорольфа Рафта ў Нарвегіі 29 кастрычніка 1999 г.)

— Ці часта да вас прыходзілі людзі ды прасілі падпісаць які-небудзь зварот, заклік?

— Аднойчы падпісаў заклік у абарону беларускае мовы, нельга ж даводзіць справу да таго, каб нацыя страціла мову! Гэта ўсяроўна, што стаць глухім. І я падпісаў гэта, хоць сам чыстакроўны рускі.

(Інтэрвію з Яўгенам Глебавым, "Белорусская деловая газета", 13 кастрычніка 1999 г.)

Аднойчы да нас у рэдакцыю прыйшоў юнак. У руках ён трымаў сшытак са сваімі вершамі. Гаварыў па-беларуску, што сёння, пагадзіцеся, як гэта ні сорамна для беларусаў, з'яўляецца рэдкасцю – асабліва сярод моладзі.

Таццяна Кучынская, "Народная воля" 16.11.99 г.

Што, сапраўды беларускамоўныя здольныя думаць толькі пра сваю мову, а не пра справу, у чым іх абвінавачваюць? Мова баліць, бо ёсць чаму балець

Андрэй Данько, "Наша ніва" 15.11.99 г.

Ахвяраванні на ТБМ

1.	Банько Віктар Міхайлавіч, г. Менск -	800.000 руб.
2.	НВП "ЭДЭС", г. Менск -	10.000.000 руб.
3.	Жураўскі С.І., г. Менск -	4.000.000 руб.
4.	Панушкін Уладзімір Міхайлавіч, г.Талачын -	100.000 руб.
5.	Петруковіч Васіль Іванавіч, г. Менск -	700.000 руб.
6.	Карлікавы В.А. і Т.І., г. Баранавічы -	5.000.000 руб.
7.	Маладзечанская рада ТБМ -	1.000.000 руб.
8.	Садоўскі Мікалай Паўлавіч, г. Менск -	4.000.000 руб.
9.	Лубнеўскі Уладзімір Аляксандравіч, г. Менск -	1.000.000 руб.
10.	Мішчук Г.К., г. Менск -	1.000.000 руб.
11.	Котмер Ядзвіга Іванаўна, г. Баранавічы -	500.000 руб.
12.	Кавалёва Тамара Данілаўна -	1.000.000 руб.
13.	Кананові ч А.Ю. -	1.500.000 руб.
14.	Вештарт Галіна, г. Менск -	300.000 руб.
15.	Капытоў Ігар, г. Менск -	50.000 руб.
16.	Маракуліна Тамара, г. Менск -	50.000 руб.
17.	Цыхун Генадзь, г. Менск -	1.000.000 руб.
18.	Усціновіч А.К. , г. Менск -	60.000 руб.
19.	Лемцюгова В.П. , г. Менск -	300.000 руб.
20.	Крывіцкі А.А. , г. Менск -	60.000 руб.
21.	Астрэйка В. , г. Менск -	100.000 руб.
22.	Драбудзька Н.В. , г. Менск -	50.000 руб.
23.	Курцава В.М. , г. Менск -	100.000 руб.
24.	Трухан Т.М. , г. Менск -	50.000 руб.
25.	Шаблоўскі А.І. , г. Менск -	100.000 руб.
26.	Салдаценка Н.Д. , г. Менск -	50.000 руб.
27.	Карповіч А.М. , г. Менск -	50.000 руб.
28.	Матадор Н.А. , г. Менск -	50.000 руб.
29.	Турцэвіч З.К. , г. Менск -	50.000 руб.
30.	Лучыц-Федарэц І.І. , г. Менск -	100.000 руб.
31.	Кокалава Л.І. , г. Менск -	50.000 руб.
32.	Каліценя І.У. , г. Менск -	100.000 руб.
33.	Русак В.П. , г. Менск -	50.000 руб.
34.	Кірдун А.А. , г. Менск -	50.000 руб.
35.	Булыка Л.М. , г. Менск -	60.000 руб.
36.	Леміцюгова В.П. , г. Менск -	300.000 руб.
37.	Ісачанкава М.А. , г. Менск -	50.000 руб.
38.	Клімчук Ф.Д. , г. Менск -	100.000 руб.
39.	Абрагімовіч М.Я, г. Менск -	50.000 руб.
40.	Лаўрэцкая В.Л. , г. Менск -	60.000 руб.
41.	Волкава Я.В. , г. Менск -	50.000 руб.
1.	Дзямід Мікола, г. Менск -	2.000.000 руб.
2.	Станкевіч Раман, г. Менск -	1.000.000 руб.
3.	Малаш Юры, г. Менск -	50.000 руб.
4.	Студэнт, г. Менск -	20.000 руб.
5.	Выхавацелі садка №202 г. Менска -	1.500.000 руб.
6.	Віталь Кажан (ЗША) -	40$
7.	Анатоль Хрэноўскі (Канада) -	25$
8.	Малады Фронт (Гародня) -	2.000.000 руб.
9.	Андрэй Мялешка, г. Гародня -	300.000 руб.
10.	Юля Дарашкевіч, г. Гародня -	200.000 руб.
11.	МВП -	500.000 руб.
12.	Пётра Садоўскі, г. Менск -	4.000.000 руб.
13.	Вольга Саповіч (Літва) -	20$
14.	Безпрозвішчны А.Ю., г. Менск -	2.000.000 руб.
15.	Кавальчук Раман, г. Менск -	250.000 руб.
16.	Вольга Іпатава -	2.000.000 руб.
17.	Георгі Штыхаў -	2.000.000 руб.
18.	Валянцін Арлоў, Віцебск -	2.000.000 руб.
19.	Людміла Хвісенка, Горадня -	2.000.000 руб.
20.	Рэдакцыя газеты "Рабочы" -	20.050.000 руб.

Сакратарыят ТБМ выказвае шчырую падзяку за фінансавую падтрымку супрацоўнікам Інстытута мовазнаўства НАН РБ.

Падпіска 2000

Шаноўнае спадарства!

Заканчваецца чарговая падпісная кампанія. Газета "Наша слова" размешчана на старонцы 23 "Каталога 2000, першае паўгоддзе, газеты і часопісы Рэспублікі Беларусь, выданні краін СНД, што распаўсюджваюцца па наўпроставых дамовах".

Апошнім часам на вузлах сувязі з'явіліся рэкламныя аркушы, якія рэкламуюць толькі дзяржаўныя выданні. Безумоўна, там нас няма Тым не менш, сёння рэальная магчымасць падпісацца на "Наша слова" ёсць. Смела патрабуйце каталог і падпісвайцеся, бо каталогі разасланы да кожнага вузла сувязі, а калі куды не дайшоў, то гэта клопат павінен быць не ваш, а паштавікоў.

Мы ізноў паднялі цану, але гэтая цана адна з самых нізкіх на Беларусі. Гэтая цана можа быць праз тры месяцы павялічана, таму мэтазгодна падпісвацца на паўгода. Рознічная цана заўсёды будзе роўнай або большай за падпісную. Таму, калі вы хочаце нас чытаць, то выгадней падпісацца. На 2-й старонцы мы друкуем рэкламу некаторых беларускамоўных выданняў, на якія ТБМ рэкамендуе падпісвацца.

Ф. СП - 1 **Міністэрства сувязі Рэспублікі Беларусь**

АБАНЕМЕНТ на газету / часопіс **63865** (індэкс выдання)

НАША СЛОВА
(назва выдання)

На 2000 год па месяцах:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
X	X	X									

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТАЧКА

ПВ | месца | літар — на газету / часопіс **63865** (індэкс выдання)

НАША СЛОВА
(назва выдання)

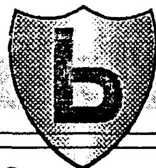
Кошт	падпіскі	300000 руб.	Колькасць камплектаў	1
	пераадрасоўкі	руб.		

На 2000 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
X	X	X									

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча,ініцыялы)

№ 50(435) 15 СНЕЖНЯ 1999 г. наша СЛОВА

“Трыумф” Васіля Быкава

Народнаму пісьменніку Васілю Быкаву з нагоды прысуджэння незалежнай расейскай прэміі “Трыумф”

“Цешымся з Вашага трыумфу ў расейскіх дэмакратаў.

Верым, што і ў Беларусь прыйдзе час трыумфу айчынных талентаў!

Сакратарыят ТБМ.”

Праект праграмы падтрымкі беларускамоўнай адукацыі распрацаваны ў Міністэртве адукацыі краіны

Праект праграмы, накіраванай на падтрымку беларускамоўнай адукацыі, распрацаваны ў Міністэрстве адукацыі нашай краіны. Яна закранае ўсе ўзроўні навучання – ад дашкольнага да паслядыпломнага. Асаблівая ўвага ўдзяляецца вышэйшым і сярэднім спецыяльным навучальным установам. Перш за ўсё плануецца пашырыць выкарыстанне беларускай мовы ў гуманітарных і педагагічных навучальных установах.

Немалаважнай з'яўляецца і тая частка праграмы, якая прадугледжвае ўвядзенне ў кожнай ВНУ двух патокаў – беларускамоўнага і рускамоўнага. Менавіта такім чынам у Міністэрстве адукацыі вырашылі адказаць на заклікі стварыць Нацыянальны універсітэт.

Цяпер пераважнай мовай навучання ў Беларусі з'яўляецца руская. У мінулым навучальным годзе на ёй вучылася амаль 70 працэнтаў школьнікаў.

Аксана Півавар, БЕЛТА.

А падпалкоўніка трэба судзіць

9 снежня ў судзе Савецкага раёна пачалося судовае паседжанне, у якім планавалася разгледзець справы чарговых затрыманых рэжыму. Перад самым пачаткам суда міліцыянт пачаў выганяць з залы суда грамадскіх абаронцаў і назіральнікаў ПЦ “Вясна-96”. Праваабаронца з “Вясны-96” Барыс Гюнтар запатрабаваў ад суддзяў Іны Шэйкі і Руслана Казадаева спыніць супроцьпраўныя дзеянні міліцыянта, а міліцыянта папрасіў прадставіцца. Міліцыянт адмовіўся назваць сваё прозвішча, але пасля ўмяшальніцтва Б.Гюнтэра прадстаўнікі ПЦ “Вясна-96” былі дапушчаны ў залы судовых паседжанняў.

Калі суддзя Шэйка пачала судовы працэс супраць В.Сіўчыка на рускай мове, В. Сіўчык запатрабаваў ад суддзі весці працэс на беларускай мове. Суддзя заявіла “На этом языке я не хочу и не буду вести процесс”, а падпалкоўнік міліцыі дадаў: “ На этом деревенском языке нечего говорить там, где все говорят по-русски”. У спрэчку ўступіў Барыс Гюнтар, які нагадаў суддзі і міліцыянтам, што ўступіў у сілу Закон аб абразе дзяржаўнай мовы, за парушэнне якога дзяржслужбоўцы могуць несці адміністрацыйную адказнасць ад 5-ці да 10-ці мінімальных заробкаў.

Інфармацыйны аддзел Праваабарончага цэнтра “Вясна-96”.

Павел Сцяцко,
доктар філалагічных навук, прафесар, намеснік старшыні Гарадзенскай абласной рады ТБМ імя Францішка Скарыны

“З чужой моўнай практыкі...”

Працяг

Страсць, страсна, страсны. Чые гэта словы? Слоўнікі 20-х гадоў падавалі слова ***страсть*** толькі ў расейскай частцы слоўнікавага артыкула. У БРС-26 бачым: “Пал м. – страсть”. НТ2.4 (с.217). Гэтае слова, як адэкват рас. ***страсть*** было замацаванае ў “Беларускай навуковай тэрміналогіі”. Выпуск другі. “Практыка і тэорыя літаратурнага мастацтва”. Выпуск чацвёрты. “Тэрміналогія логікі і псіхалогіі”. Ад ***пал*** прыметнік ***палкі – страстный*** і ўтвораны ад яго назоўнік ***палкасць – страстность***. НТ2 (БРС-26. С.218). В.Ластоўскі фіксуе: “Страсть – духовы парыў да чаго, неакялзанае хаценьне, жаданьне; жаркасьць, жарскі, жарсьць, жарлівасьць, запальчывасьць... Жарсьці сваёй пастрымаць няможна. Губіць яго жарсьць да жанок ды гарэлкі”. (ПРК(Б) С.687), этымалагічна ***жарсць*** паходзіць ад ***жар***; ***жар – асць > жарсць*** (ЭСБМ. Т.3.Мн.,1985.С.216). Яго, ***жарсць***, занатаваў і “Віцебскі краёвы слоўнік” М.І. Касьпяровіча (Віцебск, 1927), і “Этымалагічны слоўнік беларускай мовы”.

Выкарыстоўваецца яно і ў сучасным нацыянальным друку. Але савецкія акадэмічныя слоўнікі яго не фіксуюць.

Жарлівасць з знач. рас. ***страстность*** засведчана ў старабеларускай мове: ***жарливость ‘палкасць’*** (М. Прыгодзіч, Г.Ціванова. Старабеларускі лексікон – Мн., 1997.С.56).

Рас. ***страсть*** этымолагі лічаць утвораным ад ***страдать: strad-tь*** (Макс Фасмер. Этимологический словарь русского языка. Перевод с немецкого и дополнения О. П. Трубачева Т. 3 .М., 1971. С 771).

Акадэмічны “Русско-белорусский словарь” 1953 г. пад рэдакцыяй Я.Коласа, К.Крапівы, П.Глебкі фіксуе тры слоўнікавыя артыкулы з рас. ***страсть***, і толькі ў адным з іх бачым гэтае ***страсць*** побач з беларускімі ***пал*** і ***гарачае, моцнае, нястрымнае каханне***; пры гэтым ў ілюстрацыі ***страсць*** не падаецца: быть охваченым страстью – быць ахопленым гарачым (нястрыманым) каханнем (с.665). Тут яно і ў форме множнага ліку – ***страсти*** (страдание) уст. Рел. ***Пакута, мука, мучэнне.*** З першым, асноўным, значэннем рас. ***страсть*** мае наступныя беларускія адэкваты: ***гарачае, моцнае пачуццё, захапленне, цяга, схільнасць, прыхільнасць, заўзятасць, слабасць, ахвота, жаданне, запал, азарт. Страсть*** II. перакладаецца словамі ***страх, жах***; ***страсти да и только – страх (жах) ды і толькі***; ***до страсти*** – разг. ***страшэнна страшна. Страсть*** III. Нареч. простореч. ***Страшэнна; страшна, страх***; ***страсть люблю – страшэнна (страшна) люблю; народу на улицах – страсть – народу на вуліцах – страх***”. Гэтыя слоўнікавыя артыкулы поўнасцю захаваныя і ў пазнейшых яго перавыданнях: РБС – 82 (Т.2.С.450), РБС-93 і РБС-98 (Т.3.С.467), толькі ***пал*** замененае на ***палкасць***.

Але некаторыя акадэмічныя слоўнікі часу моцнай напругі да перамогі камунізму і ў беларускай частцы слоўнікавага артыкула пакінулі тое, што і ў расейскай. Так, у “Беларуска-рускім слоўніку” (Т. 2.Мн.,1989.С.514) чытаем: “Страсть ж. В разн. Знач. страсть; сунімаць страсці – сдерживать страсти; з усёй страсцю душы ён змагаўся за праўду”. Тут ужо і ўсе вытворныя расейскія словы – у абедзвюх частках артыкулаў: “Страсна нареч. (пылко, чувственно) страстно. Страснасць ж. – страстность”.

А вось у перакладным слоўніку (РБС-53), які вытрымаў шэсць выданняў, расейскія словы маюць адмысловыя беларускія адэкваты: “Сторастность 1. гарачае пачуццё, гарачая пачуццёвасць; адданасць; 2.заўзятасць; 3.палкасць. Страстный 1.(очень сильный) моцны; (горячий) гарачы; (преданный) адданы; страстное желание – моцнае (гарачае) жаданне; страстная любовь к родине – гарачая, адданая любоў да радзімы; 2.(крайне увлеченный чем-л.) заўзяты, страшэнны, страшны; страстный любитель музыки – заўзяты аматар музыкі; 3.(пылкий, чувственный) страсны, палки, гарачы; страстный взгляд – палки погляд; страстный поцелуй – гарачы пацалунак” (РБС-93 и РБС-98. Т.3.С.466,467). Страстно нареч. 1.(очень сильно) моцна; (горячо) горача; (преданно) аддана; 2. (с крайним увлечением) заўзята, страшэнна, страшна; 3. (пылко, чувственно) страсна, палка, горача” (Тамсама.С.466).

Як бачым, з усіх шматлікіх значэнняў і выкарыстанняў рас. ***страстный, страстно*** ў беларускай частцы падаюцца толькі аднойчы гэтыя словы як дублеты да сваіх адмысловых ***палкі, гарачы*** і ***палка, горача*** (перанесеныя з РБС-53).

Не зважаючы на гэта, нашыя тлумачальныя слоўнікі перацягнулі на свае старонкі ўсе гэтыя ***“страсці” і “страсныя”***.

Новы “Тлумачальны слоўнік” (Мн.,1996) дык скапіяваў свае артыкулы з выдання: С.И.Ожегов. Словарь русского языка. М., 1982.С.686., 687.

Такім чынам, беларуская мова мае свае адэкватныя адмысловыя лексемы да расейскіх ***страсть – палкасць, жарсць, гарачае моцнае пачуццё, захапленне, цяга, схільнасць, прыхільнасць, заўзятасць, слабасць, ахвота, жаданне, запал, азарт, страх, жах; страстно – моцна, горача, аддана, заўзята, страшэнна, страшна, палка; страстный – моцны, гарачы, адданы, заўзяты, страшэнны, палкі; страстность – гарачае пачуццё, гарачая пачуццёвасць; адданасць; заўзятасць, палкасць, жарлівасць.***

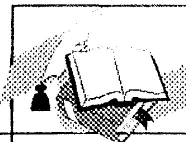
Пасярэдніцтва, пасярэдніцкі, пасярэднік – ці пасрэдніцтва, пасрэдніцкі, пасрэднік? Слова ***пасярэднік*** утворана ад ***пасярод, пасярэдзіне (пасярэд-нік)***, ад ***пасярэднік – прыметнік пасярэдніцкі (<пасярэднік+скі)***, а ад яго назоўнік ***пасярэдніцтва (<пасярэднік+ства)***. Даслоўнае значэнне слова ***пасярэднік*** – той трэці, які стаіць пасярод двух і спрыяе пагадненню, дамове паміж імі. Рас. ***посредник*** ад ***посреди (посред-ник), посреднический, посредничество*** – ад ***посредник.*** Натуральнае беларускае слова ***пасярэднік*** засведчыў яшчэ В.Ластоўскі. У “Падручным расійска-крыўскім (беларускім) слоўніку” (Коўна, 1924) чытаем: “Посредник, трэцьці выбраны двумя старанамі для спагоды, пасярэднік” (Факсімільнае выданне. Мн.,1990.С.517). Тут падаецца і вытворнае слова: “Посредствовать – пасярэднічаць; посредство ср. – способ, пасяродак”.

Парэформавыя (1933 г.) слоўнікі перайшлі на расейскамоўныя формы словаў: “Посредник – пасрэднік, посредничать – пасрэднічаць, посреднический – пасрэдніцкі, посредство – пасрэдніцтва. Але ж гэтая штучнасць відавочная: на той самай старонцы слоўнікаў бачым розныя ў беларускай і расейскай частках формы ўтваральных словаў: “Посреди 1.нареч. пасярэдзіне; 2. Предлог с род. П. сярод (каго-чаго), пасярод (каго-чаго), пасярэдзіне (каго-чаго)” (РБС – 82. Т.2. С.156).

Гэтыя словы з неўласцівай беларускай мове непаўнагалоснай формай ***пасрэд- (<посред-)*** на жаль, бачым ва ўсіх перакладных і тлумачальных беларускіх слоўніках (у тлумачальных – з перапіснымі з расейскіх слоўнікаў дэфініцыямі). Для савецкага часу гэта было законам – каб не аддаляцца ад усесаюзнага стандарту – расейскай мовы. У суверэннай Беларусі сталі выкарыстоўвацца свае – паўнагалосныя – формы: ***пасярэднік, пасярэдніцкі, пасярэдніцтва, пасярэднічаць.*** Улічыўшы маўленчую практыку, “Русско-белорусский словарь” 1993 года падае гэтыя беларускія словы на сваіх старонках. Праўда, не як адзінанармаваныя, а як паралельныя да ранейшых. На с.709 трэцяга тома бачым: “Посредник – пасрэднік, пасярэднік; посредница – пасрэдніца, пасярэдніца, посредничать несов. разг. пасрэднічаць, пасярэднічаць; посреднический – пасрэдніцкі, пасярэдніцкі; посредничество - пасрэдніцтва, пасярэдніцтва”.

Мяркуем, што беларускія формы стануць адзінымі ў слоўніках незалежнай Беларусі.

(Працяг у наступным нумары.)

Вечарына кіжнага клуба ТБМ

У адной з залаў Нацыянальнай бібліятэкі адбылася вечарына, якую ладзіў кніжны клуб ТБМ. Вядучы гэтай імпрэзы сп.Зміцер Цехановіч распавёў прысутным, шмат цікавай інфармацыі, напрыклад, што на Беларусі засталося толькі 5% нашай кніжнай і 1% матэр'яльнай спадчыны. Вельмі шмат разрабавана і знаходзіцца зараз у расейскіх музеях ды сховішчах, а таксама ў іншых нашых суседзяў.

У першай частцы вечарыны супрацоўніца Нацыянальнай бібліятэкі паказала самыя каштоўныя кнігі, што захоўваюца ў сховішчах, напрыклад, Біблію Францішка Скарыны 1522 года выдання, якую, магчыма трымаў ў руках сам выдавец, таму што наклады тады былі вельмі невялікімі. Таксама прысутныя пабачылі кнігі, выдаваных Пятром Мсціслаўцам у 16 ст., віленскімі друкарамі – братамі Мамонічамі, у прыватнасці, Статут ВКЛ 1614 года. Паэтычны зборнік з аўтографам аўтара Алеся Салаўя, выдадзены ў Менску ў 1944 годзе. Кнігу Сяргея Палуяна "Лісты ў будучыню", што была пазначана № 1 ў бібліятэцы беларускай Віленскай гімназіі. Першую карэктуру кнігі Васіля Быкава "Знак бяды". "Адвечным шляхам" – Ігната Абдзіраловіча, таксама кнігі з аўтографамі вядомых беларускіх пісьменнікаў, мастакоў, грамадскіх дзеячоў, такіх як Аляксандр Ельскі, Язэп Драздовіч, Браніслаў Эпімах-Шыпіла, Яўхім Карскі, Максім Гарэцкі і інш.

Таксама прысутныя ўбачылі аўтэнтычныя асобнікі "Мужыцкай праўды" Кастуся Каліноўскага.

Старшыня кніжнага клуба ТБМ Зміцер Цехановіч прэзентаваў наведнікам вечарыны самыя каштоўныя кнігі з бібліятэкі Таварыства, якія таксама выклікаюць немалую цікавасць.

У другой частцы імпрэзы адбыўся канцэрт легенды беларускай бардаўскай песні Алеся Камоцкага. Ён выканаў нізку сваіх песень, а таксама лірычныя песні на вершы Рыгора Барадуліна, які, дарэчы, прысутнічаў на вечарыне.

Па заканчэнні ўсе прысутныя, хто жадаў, атрымалі аўтографы ў Алеся Камоцкага, Рыгора Барадуліна, а таксама набывалі паэтычны зборнік барда "Спроба ісьці па расе", ды аўдыёкасету з запісам канцэрта "Нябачны мур" з удзелам Алеся Камоцкага, Віктара Шалкевіча, Шымана Зыховіча і Пітэра Калькі.

Алесь Гурыновіч.

Трэці абласны

20-21 лістапада ў Мастах прайшоў трэці абласны фестываль сямейнай творчасці. У ім прынялі ўдзел 74 мастацкія калектывы ўсіх раёнаў вобласці, таксама гарадоў Горадні і Ліды. Права адкрыць фестываль было прадстаўлена самадзейным артыстам з Ваўкавыска. Гаспадары выступалі апошнімі, яны выставілі сама больш удзельнікаў – 12 калектываў. У выступах пераважалі песенныя нумары, але сустракалася шмат чыста інструментальных, а таксама танцавальных сямейных калектываў. На працягу двух дзён глядзельная зала Мастоўскага раённага дома культуры была запоўнена. Было паказана шмат арыгінальных і высокамастацкіх нумароў. Узрост удзельнікаў фестывалю быў разнастайны. Прыкладам, самай меншай удзельніцы фестывалю з танцавальнага ансамбля сям'і Залеўскіх з Горадні споўнілася толькі чатыры гады. Неабходна таксама заўважыць, што большасць нумароў складалі беларускія народныя песні, песні на словы беларускіх паэтаў і беларускіх кампазітараў. Усе лаўрэаты заваявалі права ўдзельнічаць у 3-м рэспубліканскім фестывалі сямейнай творчасці, які адбудзецца напачатку 2000 года.

Акрамя гэтага яны атрымалі каштоўныя падарункі ад шматлікіх спонсараў, у ліку іх была нават знакамітая фірма "Цэптар". Калі абласны фестываль прапісаўся ў Мастах, то рэспубліканскі – у Слоніме.

Язэп Палубятка.

Валанцёрская акцыя

У гэтым месяцы адбылося першае мерапрыемства у рамках маладзёвага валанцёрскага руху пры ТБМ. Было надрукавана 5 тысяч улётак пад словамі Ф.Багушэвіча "Наша мова для нас святая, бо яна нам ад Бога даная"... , з удалым тэкстам за беларускую мову, а таксама з прапановай падтрымаць яе шляхам падпісання на беларускамоўныя выданні, пералік якіх разам з падпіснымі звесткамі быў змешчаны там жа.

Некалькі дзён гэтыя ўлёткі распаўсюджваліся студэнтамі ТБМ-аўцамі каля станцыі метро Менска, а частка з іх была дасланая ў іншы рэгіёны Беларусі.

Такія акцыі ТБМ плануе ладзіць рэгулярна, на новых улётках мяркуецца змяшчаць іншыя агітацыйныя тэксты за беларускую мову.

Студэнты ТБМ-аўцы, якія на грамадскіх пачатках робяць свой уклад у адраджэнне нашай роднай мовы звяртаюцца да тых, хто не мае часу, каб удзельнічаць у працы ТБМ асабіста, але каму крыўдна за нашу дзяржаву – вы можаце зрабіць свой важкі ўклад матэр'яльна. Усяго 50$: і мы распаўсюдзім 5 тысяч новых улётак у абарону беларускай мовы, а мова, як вядома, аснова нацыі. Усе грошы, ахвяраваныя на гэту справу будуць выкарыстаны па прызначэнні. Чым большы атрымаецца наклад, тым большы эфект будзе ад гэтай справы. Тэкст па вашым жаданні можа быць узгоднены з вамі асабіста. Астатняе зробіць структуры ТБМ.

Па гэтым пытанні звяртацца ў сядзібу ТБМ, на Румянцава, 13. Ці па тэл. 284-85-11.

Маладзёвая валанцёрская плынь ГА "ТБМ імя Францішка Скарыны".

Сустрэча ў Горадні

У сярэдзіне лістапада старшыня ТБМ Алег Трусаў наведаў Горадню. Ён сустрэўся з кіраўніцтвам гарадзенскіх абласной, гарадской і раённай арганізацый ТБМ. Былі абмеркаваны надзейныя пытанні арганізацыйнага будаўніцтва нашай арганізацыі, а таксама ход падпіскі на газету "Наша слова". У ходзе гутаркі высветлілася, што гарадскія ўлады пад рознымі прычынамі перашкаджаюць кіраўніцтву гарадзенскай абласной арганізацыі атрымаць юрыдычны адрас для рэгістрацыі.

У сувязі з гэтым старшыня ТБМ і старшыня абласной арганізацыі ТБМ сустрэліся з кіраўніком Саюза палякаў Беларусі сп. Т.Гавінам. Спадар Гавін даў дазвол выкарыстаць адно з памяшканняў сваей сядзібы ў цэнтры горада пад офіс абласной структуры ТБМ і аказаў матэрыяльную падтрымку для правядзення падпіскі газеты "Наша слова" для школ г. Горадні. Вечарам, 11 лістапада адбылася сустрэча старшыні ТБМ з сябрамі Маладога Фронта Гродна. Юнакі і дзяўчаты задалі шмат пытанняў, ахвяравалі на дзейнасць ТБМ 2 млн. рублёў. Шмат з прысутных выгашылі ўступіць у ТБМ і падпісацца на газету "Наша слова".

12 лістапада Алег Трусаў прывітаў ад імя ТБМ удзельнікаў міжнароднай навуковай канферэнцыі "Культура Гарадзенскага раёна: праблемы развіцця ва ўмовах паліэтнічнага сумежжа". Пазней ён выступіў з дакладам на тэму: "Сінагогі і мячэці Гарадзеншчыны". Тэкст даклада мы неўзабаве прапануем чытачам "Нашага слова".

Наш кар.

Браслаўшчына наведала Менск

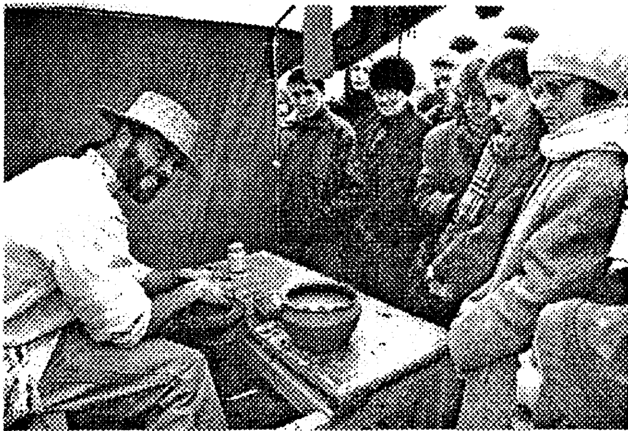
"НаБраслаўшчыну едуць
Па рыбу, драўніну і хлеб,
Паглядзець на азёры блакітныя,
На блакітнае неба,
На дзіўныя студні,
Сурвэты,
Тканыя адмыслова,
У святы і будні
Па песні едуць,
Па слова."

А з месяц таму Браслаўшчына сама прыехала ў Менск на традыцыйны "Трасцкі кірмаш" і з рыбай, і з хлебам, і з цудоўнымі вырабамі народных майстроў. Тут можна было не толькі набыць унікальныя вырабы ганчароў, майстроў ткацтва і саломапляцення, але і ўбачыць працэс іх стварэння.

На здымках:
1. Майстар лазапляцення Сяргей Уманец.
2. Ганчар Валеры Зінкевіч.
3. Выступае калектыў народнай песні "На панадворку".

Фота Яўгена Казюлі, БелТА.

17 снежня 110 гадоў са дня нараджэння Данілы Васілеўскага, беларускага гісторыка, краязнаўца і літаратуразнаўца

Даніла Мінавіч Васілеўскі нарадзіўся ў вёсцы Новае Сяло Шумілінскага раёна 17 снежня 1819 года. У свой час скончыў Полацкую настаўніцкую семінарыю ды Віцебскі настаўніцкі інстытут. Пасля навучання настаўнічаў. У гэты час захапляецца фальклорам. З 1910 года пачынае збіраць яго на Полаччыне. Крыху пазней пачынае супрацоўнічаць з першай беларускай газетаю "Наша Ніва". Дзесьці з 1914 года друкуецца на яе старонках пад псеўданімам Д.Шчыры і Д.Вітэнь. У час рэвалюцыйнага ператрусу з 1917 года па 1919 працаваў у розных установах Полаччыны. Прыхільна паставіўся да змены ўлады і з 1919 года працуе інспектарам аддзела народнай асветы ў Оршы, неўзабаве стаў супрацоўнікам Інбелкульта. У 1923 годзе яго намаганнямі было створана Віцебскае губернскае бюро краязнаўства. Даніла Васілеўскі справе краязнаўства прысвяціў сваё жыццё. І, як вынік свае працы, з 1930 па 1936 год ён -- выкладчык і дэкан геаграфічнага факультэта Магілёўскага педінстытута.

Усе гэтыя гады ён даследаваў гісторыю свайго краю, у аснoўным рэвалюцыйны рух. Свет пабачылі яго навуковыя працы: "Беларускі нацыянальна – рэвалюцыйны рух на Віцебшчыне ў XIX сталецці", "Сялянства Віцебскай і Магілёўскай губерань 1863 году". Акрамя іншага Даніла Васілеўскі правёў даследаванні беларускай літаратуры XIX стагоддзя: "Водгукі музы М.А.Някрасава ў навейшай беларускай літаратуры", "Арцём Ігнатавіч Вярыга і яго літаратурна-грамадскае чыннасць", "Паэма "Тарас на Парнасе" у краязнаўчым асвятленні". Таксама ў сваіх артыкулах асвятляў беларускае кнігадрукаванне, развіццё мясцовай прэсы, розныя краязнаўчыя, гістарычныя, этнаграфічныя, сацыяльна-эканамічныя праблемы таго часу. "Сталецце краязнаўчай працы на Беларусі", "Беларускае вольна-эканамічнае таварыства", "Перспектывы цукраварэння на Беларусі", "Кумысалячэнне на Беларусі", "Краязнаўчая справа ў Магілёўскім раёне". Удзельнічаў у археалагічных раскопках верхнепалеалітычнай стаянкі Бердыж, збіраў матэрыялы да археалагічнай карты Аршаншчыны. Нягледзячы на яго прыхільнасць да бальшавізму і савецкай улады працы Данiла Васілеўскага ў даследаванні Беларусі сталі прычынай рэпрэсій адносна яго з боку ўладаў. 9 снежня 1936 года ён быў без падстаўна арыштаваны і высланы ў Котлас. Потым доўгі час працаваў буравіком у Варкуце. Толькі змена кіраўніцтва крывавага бальшавіцкага рэжыму дала палёгку сваім вязням. Апошнія гады жыццё Даніла Васілеўскага ў Феадосіі. Там жа памёр. Сярод іншага з сумам можна канстатаваць, што багатая яго спадчына і па сённяшні дзень так і не сабрана.

Язэп Палубятка.

Сакратарыят ТБМ вядзе падпіску на 2000 год

Бясплатную падпіску на 1 квартал 2000 года атрымаюць:

27 школьных і д/с бібліятэк Мастоўскага р-на, 2 сельскія бібліятэкі Зэльвенскага р-на, 38 бібліятэк Стаўбцоўскага, 11- Старадарожскага раёнаў, шмат сялянскіх бібліятэк Магілёўскай вобласці: 6 – у Дрыбінскім р-не, 8- Глуск, Мсціслаўе – 16, Чэрыкаў – 19, Хоцімск – 4, а таксама 5 бібліятэк Драгічынскага р-на і бібліятэка г. Жабінка Берасцейскай вобласці. У Менску будуць атрымліваць нашую газету і беларускамоўныя дзіцячыя садкі, 3 з якіх ужо падпісаныя ТБМ.

Такім чынам на сёняшні дзень Сакратарыятам аформлена падпіска 130 бібліятэкам па ўсёй Беларусі.

Паважаныя сябры! Калі Вы жадаеце атрымаць бясплатную падпіску на "Наша слова", дасылайце запоўненыя бланкі (зараз ужо з лютага 2000 года) з дакладнымі адрасамі бібліятэк Вашых раёнаў на адрас сядзібы ТБМ: 220005 г.Менск, вул. Румянцава, 13.

Старшыня ТБМ Алег Трусаў.

Ствараецца бацькоўскі камітэт

Пры ТБМ пачала дзейнічаць ініцыятыўная група па стварэнні бацькоўскага камітэта абароны канстытуцыйнага права выхоўваць дзяцей ў садках і навучаць у школах на беларускай мове.

Усіх зацікаўленых асоб просім звяртацца ў сядзібу Таварыства на Румянцава, 13, ці па тэл. 284-85-11.

Алесь Гурыновіч.

"Роднае слова" пра працу моладзі дзеля Беларусі

17 снежня, у пятніцу на Беларускім тэлебачанні адбудзецца паказ перадачы "Роднае слова".

У тэлеэфіры будзе адлюстравана праца моладзі па адраджэнні беларускай мовы пры сядзібе ТБМ.

Алесь Гурыновіч.

Юлія Кантар

Мова па-руску

На Украіне гавораць на мове Пушкіна, але хацелі б думаць на мове Шаўчэнкі.

"Едзьце ў Кіеў і спытайце, кім быў Панікоўскі да рэвалюцыі", - чытаем мы ў вядомым рамане. Стоячы ля помніка персанажу Ільфа і Пятрова ў сталіцы Украіны, карэспандэнт "Известий" спрабаваў выканаць гэтае нязхітрае даручэнне. З дзесяці апытаных правільна вызначылі прафесію літаратурнага героя толькі двое. "Быў сляпым". Хоць скульптуру ў мілым скверыку на Крашчацiку вам неадменна назавуць у ліку абавязковых для агляду мясцовых выбітнасцяў. Тая ж гісторыя з домам-музеем Булгакава (і яго герояў). Любы "абарыген" з гонарам пакажа вам асабнячок па Андрэеўскім спуску, 13, але толькі адзінкі перакажуць гісторыю сям'і Турбіных. "Людзі перастаюць чытаць, і перш за ўсё паруску, - бядуе дырэктар булгакаўскага музея Кіра Пітоева. – І самая вялікая радасць для нас, калі пасля экскурсіі дзіця кажа пра жаданне прачытаць раман, а дарослы пра намер перачытаць яго".

Украіна, як і Расія, наводнена "макулатурнай літаратурай" – другасортнымі дэтэктывамі – жуцікамі ў кідкіх вокладках. Гэтае чціва трапляе на кніжны рынак у асноўным з нашай краіны, адкуль прыводзіцца ўкраінскімі бізнесмэнамі. Калі раней у бібліятэкі Украіны траплялa практычна ўся мастацкая і навуковая літаратура, што з'яўлялася на свет у Расіі, то сёння гэтая традыцыя ў чыстую забыта. Характэрна, што гэтая сітуацыя трывожыць не толькі русафілаў, але і прыхільнікаў украінскай незалежнасці, у тым лікумоўнай. Іх занепакоенасць можна зразумець: кніжкі аднаразовага скарыстання, напісаныя на мове, якую літаратурнай (з пункту гледжання якасці тэксту) назваць немагчыма, карыстаюцца попытам. Па-руску на Украіне, асабліва ў буйных гарадах, гавораць і пішуць усе. За выключэннем, мабыць школьнікаў малодшых і сярэдніх класаў, сеўшых за парту ўжо ў эпоху "самасційнасці".

"Мая ўнучка – васьмікласніца з цяжкасцю чытае па-руску, а рускую літаратуру практычна не ведае", - перажывае пажылая кіяўлянка. Ва ўкраінскіх школах яна зараз вывучаецца, як і любая іншая замежная, крайне павярхоўна і фрагментарна. З культурнай прасторы выцясняецца літаратурная мова. І руская, і ўкраінская – з-за немагчымасці супрацьпаставіць "шырспажыву" што-небудзь сур'ёзнае, а значыць, якое не карыстаецца масавым поспехам. Перажыванні з нагоды лінгвістычнага бескультур'я нярэдка носяць парадаксальны характар: "Ваша краіна магла б паклапаціцца пра тое, каб сур'ёзныя рускія кнігі ішлі [illegible] час або па зніжаных [illegible], або без падаткаў. Гэта наставіць перашкоду супраць акупацыі квазімовы", - такімі меркаваннямі дзеліцца актывіст украінскага Руху. І дадае: "У першую чаргу ў вашых жа інтарэсах". У першую чаргу ў нашых?

Кнігавыданне перажывае на Украіне не лепшыя часы, аднак рынак СМІ дастаткова разнастайны. Прычым суадносіны ўкраінамоўнай і рускамоўнай прэсы паводле ацэнак кіеўскіх экспертаў, прыблізна адзін да пятнаццаці. " Так склалася, што ў нас за гады савецкай улады не было традыцыі нацыянальнай журналістыкі. І фармавацца даводзіцца ў вельмі няпростых умовах. Па-першае, у буйных гарадах лягчэй знайсці рускамоўнага чытача, чым украінамоўнага. Нацыянальная мова дамінуе толькі на Захадзе краіны ды ў невялікіх гарадах. Значыць, тавар-газету на рускай – лягчэй збыць. А па-другое, практычна ўвесь украінскі бізнес, у тым ліку выдавецкі – размаўляе па-руску", - каментуе намеснік дырэктара інстытута праблем рэгістрацыі інфармацыі Украінскай акадэміі навук Генадзь Лісіца. Аналагічная сітуацыя і з электроннымі СМІ. Кіяўляне з вялікай ахвотай глядзяць праграмы НТВ і РТР – забаўляльныя і палітычныя. Трэба заўважыць, "сярэднестатыстычны" кіяўлянін лёгка арыентуецца ў тонкасцях нашага грамадскага жыцця. Ці то па інэрцыі, ці то па душэўнаму загаду Украіна глядзіць (у прамым і пераносным сэнсе) на Расію.

Цяжкаспрэчная ісціна – нацыянальная самасвядомасць не існуе без нацыянальнай жа мовы – замацавана на канстытуцыйным узроўні. Сёння Украіна мае адну дзяржаўную мову (вядома, украінскую, якая іграла пры савецкай уладзе ролю другасортнай), а левае крыло Вярхоўнай рады актыўна прапрацоўвае пытанне аб прыданні рускай мове статусу афіцыйнай. Характэрна, што ідэалагічную арыентацыю чальцоў парламента нецяжка вызначыць і без агляду партбілетаў.

Пракамуністычна настроеныя дэпутаты па-за пленарнымі пасяджэннямі надкладна пераходзяць на рускую. Вось таму іх ініцыятыўнасць у моўным пытанні небезпадстаўна расцэньваецца, як вялікадзяржаўна-рэваншысцкая. І поле абаронцаў "вялікай і магутнай" застаецца, нажаль, за "левымі".

"Калі мы сёння прымем закон аб афіцыйнай рускай мове, то праз некаторы час нельга будзе гаварыць не толькі пра адраджэнне украінскай і захаванні культуры, але і пра ўкраінскую незалежнасць, - лічыць старшыня камітэта па культуры Вярхоўнай Рады Лесь Танюк. – І без таго ўсюды бачым пачварныя перакосы. У Луганску, дзе 62% украінцаў насельніцтва, няма ні аднай украінскай школы. А ў Адэсе іх усяго чатыры – гэта ж нонсэнс!"

Лесь Танюк для сучаснай Украіны фігура культавая. Паставіўшы аўтограф над лістамі ў абароны А. Гінзбурга, А.Сіняўскага і Ю. Даніэля, таленавіты рэжысёр больш дваццаці гадоў бадзяўся па "брацкіх" рэспубліках, беспаспяхова спрабуючы схавацца ад усябачнага вока савецкіх ідэолагаў ад культуры. Пра сваю тэатральную "адысею" і зараз, ператварыўшыся з мастака-дысідэнта ў прафесійнага палітыка (аднаго з лідараў Руху), апавядае падрабязна і з задавальненнем. Што аднак не перашкаджае яму адназначна жорстка глядзець на перспектывы расійска-ўкраінскіх узаемаадносін і адкідваць падазрэнні аб дыскрымінацыі рускай мовы: "Тэатр рускай драмы ім. Лесі Украінкі" мае статус нацыянальнага. У Расіі 10 мільёнаў украінцаў – скажыце, ці можна ўявіць у вас украінскі тэатр, які атрымаў бы такі ж статус? Нашы маладыя інтэлектуалы – філосафы, літаратары – выдаюць двухмоўныя часопісы. Леанід Кучма ў маскоўскім Крамлі размаўляе па-руску. А трэба было б па-ўкраінску, з перакладчыкам. Хопіць Украіне знаходзіцца на становішчы "малодшай", каб яе паляпвалі па плячы!" Што тычыцца разумення расіянамі (у тым ліку палітычнай і культурнай элітай) сённяшніх украінскіх рэалій, то тут Танюк у ацэнках песімістычны: "Паскрабі расійскага дэмакрата, і ён акажацца прадстаўніком імперскага здумлення. Сёння пра ўкраінскую незалежнасць могуць кваліфікавана гаварыць толькі некалькі чалавек. Сярод іх – Алена Бонар, Алег Яфрэмаў і Кірыл Лаўроў".

Народны артыст СССР, лаўрэат дзяржаўнай прэміі Кірыл Лаўроў, зараз мастацкі кіраўнік пецярбургскага ВДТ ім. Г.А. Таўстаногава, узначальвае міжнародную тэатральную канфедэрацыю, куды ўваходзяць дзеячы культуры Расіі і Украіны. На адкрыцці нядаўніх гастроляў ВДТ у Кіеве ні палітычны істаблішмент, ні прадстаўнікі тэатральнага саюза не палічылі патрэбным афіцыйна прывітаць гасцей. Больш таго, адзін з гастрольных спектакляў да незадавальнення гледачоў, якія вымушаны былі здаваць білеты, давялося адмяніць з-за сходу медработнікаў. Высветліць, чаму медыкам спатрэбілася ангажаваць тэатр ім. Івана Франко, дзе праходзілі гастролі пецярбуржцаў не ўдалося. Такая няўвага ўдвайне сімптаматычная. Акрамя таго, што ВДТ уваходзіць у пляяду лепшых расійскіх драматычных тэатраў, яго звязвае з Украінай "кроўнае" сваяцтва. Кірыл Лаўроў у свой час пераехаў у Ленінград з кіеўскага Тэатра ім. Лесі Украінкі, а Тэатр ім. Івана Франко 17 гадоў назад "падарыў" ВДТ народнага артыста Расіі і Украіны, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Валерыя Іўчанку.

Кіеў – Санкт –Пецярбург. "Известия". 5.08.1999 г.

НАВЕДАЙЦЕ МУЗЕЙ СТАРАЖЫТНАБЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ

(Уражанні ад прачытанай кнігі)

Кніга "Музей старажытнабеларускай культуры" знаёміць чытача з цудоўным асяродкам нацыянальнай культуры, а таксама з асноўнымі перыядамі развіцця ў Беларусі таго ці іншага віду выяўленчага, дэкаратыўна-прыкладнога ды народнага мастацтва.

Першы раздзел кнігі мае назву "Археалогія і вытокі мастацтва". Тут ідзе гаворка пра помнікі бронзавага веку, неалітычнае мастацтва, партрэтную кафлю, барочныя формы ў кераміцы. Гэты раздзел кнігі, як і іншыя, багата ілюстраваны, што стварае ўяўленне пра экспанаты музея. Тут шмат замалёвак разнастайных кафляў.

У раздзелах "Народны касцюм" і "Традыцыйны ручнік" аўтары характэрызуюць перыяды станаўлення народнага адзення, традыцыйны побыт беларусаў. Мы даведваемся, што народнае адзенне – гэта з'ява не толькі матэрыяльная, але адначасова і духоўная. Змешчаны фотаздымкі ручнікоў канца 19-пачатку 20 стст. ды фрагментаў ручнікоў 1920 г., 1930 гадоў.

Пра кераміку, посуд, а таксама кафлю гэтая кніга распавядае вельмі шырока. Тут мы знаходзім звесткі пра калекцыю ганчарных вырабаў, фантастычнае шматквецце і свабодны арнаментальны стыль беларускай кафлі, адметны каларыт чорназадымленага посуду (Паўднёва-Заходняя Беларусь), бытавую кераміку (вёска Гарадня Столінскага раёна). Цэлых дзве старонкі ў кнізе адводзіцца дадатковым дэкаратыўным прыёмам з творчага арсеналу народных рамеснікаў канца 19 ст., а таксама посуду 20-х гадоў з г. Ракава.

Значнае месца ў кнізе займаюць вырабы з саломы. Гэта традыцыйнае сялянскае мастацтва, якое бярэ свой пачатак з старажытных часоў. Уяўленне пра саламяныя вырабы даюць шматлікія фотаздымкі. Уражваюць сваім майстэрствам такія экспанаты, як жняя, каляднікі, "павук", кошыкі ды іншыя.

У раздзеле "Народныя музычныя інструменты" гаворыцца пра музычныя інструменты, пра развіццё песеннага і танцавальнага мастацтва. Шмат увагі надаецца такім інструментам, як жалейка і кларнет. Апавядаецца пра гісторыю іх узнікнення. Ёсць звесткі пра бразготкі, трашчоткі,свісцёлкі, шархуны. На прыканцы раздзела – фотаздымкі.

У раздзеле "Этнаграфія" ў агульных рысах паказана матэрыяльная культура беларускіх сялян канца 19-пач. 20 ст.ст., іх вытворчая дзейнасць, прамысловыя і рамесныя заняткі, хатні побыт. Асаблівае месца адводзіцца рыбалоўству, ткацтву, а таксама "цацкаванню" – нанясенню ўзору на пафарбаваную паверхню куфра. На фотаздымках – прылады для прывядзення, ткацтва і пчалярства.

Раздзел "Беларускія старадрукі і кніжная гравюра 16-18 ст.ст." знаёміць з творамі народнага мастацтва, рукапісамі Беларусі. Тут ідзе аповед пра "Біблію" Ф.Скарыны (характарызуецца кожная яе частка), "Катэхізіс" Сымона Буднага. На фотаздымках – "Тураўскае Евангелле", "Аршанскае Евангелле (12-13 ст.). "Тытульны ліст Бібліі Скарыны" (Прага 1517-1519г.г.).

На старонках кнігі чытач знойдзе шмат цікавага пра іканапіс, скульптуру і разьбу 16-18 ст.ст. Іканапіс – самы значны і самабытны від старажытнабеларускага мастацтва, звязаны з рознымі слаямі насельніцтва ад магнацтва да прыгонных сялян і мяшчан-рамеснікаў. Тут фотаздымкі абразоў: "Маці Божая", "Маці Божая Шкаплерная". Далей – інфармацыя пра храмы і манументальнае мастацтва ў храмах.

Раздзел "Мастацкія тканіны 18-19 стст." знаёміць з гісторыяй розных відаў паясоў: слуцкіх, чатырохканцовых, шаўковых. Апошнія завозіліся ў Беларусь і Украіну з розных краін Усходу. Апісваецца слуцкая фабрыка (1844г.). На здымках – слуцкія паясы другой паловы 18 ст.

Апошні раздзел кнігі – "Помнікі этнаграфіі і народнага мастацтва Чарнобыльскай зоны". У ім чытач знойдзе звесткі пра нядаўняе ўзнікненне "Чарнобыльскага фонду", багаты збор экспанатаў, пра самабытныя помнікі, якія вабяць глыбокай традыцыйнасцю, а часам і архаікай формаў.

Мне вельмі спадабаўся дапаможнік "Музей старажытнабеларускай культуры". Дзякуючы шматлікім фотаздымкам, ён дае даволі поўнае ўяўленне пра залы гэтага музея і багацце яго экспанатаў. Нягледзячы на вялікі аўтарскі калектыў, кніжка атрымалася цэльная. А чытаецца яна вельмі хутка, таму што сапраўды – цікавая.

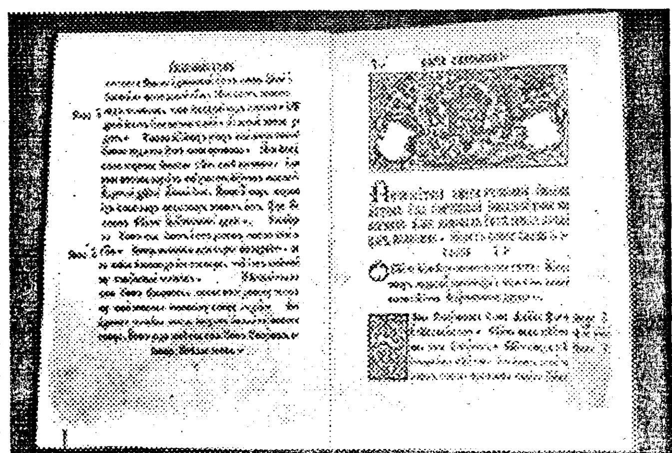
Платонава Вольга, студэнтка 1 курса БУК.

"Другое жыццё музейных каштоўнасцяў"

Выстава "Другое жыццё музейных каштоўнасцяў", якая адкрылася ў Нацыянальным музеі гісторыі і культуры, упершыню гэтак маштабна паказвае працу рэстаўратараў. Іх роля ў вяртанні да жыцця і захаванні даволі рэдкіх рэліквій нашай гісторыі вельмі значная. І тут яны робяць сапраўдныя цуды, дзякуючы майстэрству і ўласнаму энтузіязму.

У экспазіцыі работы рэстаўратараў з дзесяці буйнейшых музеяў рэспублікі - Аркадзя Шпунта, Юрыя Кегелева, Галіны Няхайчык, Міхаіла Юрэвіча, Уладзіміра Кіслага, Алега Сядлоўскага. Гэта іх залатыя рукі вярнулі музеям амаль згубленыя карціны, абразы, кнігі і многія іншыя каштоўныя рэліквіі.

На здымках:

1. Знаёмства з работамі рэстаўратараў.

2. Кніга Францішка Скарыны, выдадзеная ў Празе ў 1518 годзе, адрэстаўраваная А. Крапіўко.

Фота Яўгена Казюлі, БелТА.

Клецкае літаб'яднанне рэпразантуе

Анатоль Курыльчык

ДЫРЭКТАР ВІНАВАТЫ

Дзівосна логіка такая
Ў наш век, імклівы і крылаты,
Дзе школьнік двойку атрымае –
Дырэктар вінаваты.

Праваў ніякіх ён не мае
На бацьку – п'яніцу ці хвата.
Дачушка позна пагуляе –
Дырэктар вінаваты.

Хай на падлозе дзе чуць гразь,
Ці стол які мурзаты,
Санстанцыя дзесятку дасць –
Дырэктар вінаваты.

Настаўнік стане на дыбы,
Чуць падгані, абрэж зарплату,
Напіша скаргу – і тады --
Дырэктар вінаваты.

Вось на гулянцы "пад хмяльком"
Пабіліся дзяўчаты.
Завуць ужо ў райвыканком, -
Дырэктар вінаваты.

А моладзь едзе ў свет штодня,
У вёсцы сірацеюць хаты,
І косіць вока старшыня –
Дырэктар вінаваты.

Ды сам загадчык раяна
Сячэ дырэктара заўзята.
Няма віны, ці ёсць віна –
Дырэктар вінаваты.

О маці, родны напамін,
І сан дырэктарскі зацяты!
Няўжо ж заўсёды і ва ўсім
Дырэктар вінаваты?

ДРЭМЛЕ КЛЁН БАРВОВЫ

Дрэмле клён барвовы,
Чуць калыша веццє,
І зрывае з кронаў
Ліст пажоўклы вецер.

Я і сам, як клён той.
Што апала лісце,
Не магу і ўпотай
Пагуляць дзе, выйсці.

Я ляжу ў бальніцы –
Эх, падняцца б крышку!
Хмурая сястрыца
Лье мікстуру ў лыжку.

Носіць лекі часта,
Коле мяне шпрыцам.
Ноччу месяц ясны
У вакно глядзіцца.

А вакол зіяюць
Зоркі чарадою,
Мо, мяне чакаюць,
Каб забраць з сабою?

Таццяна Цвірка

СМАК ЛІПЕНЯ

Каменьчык, цюкнуўшы ў шыбу,
Даў знак – сустрэчу святкаваць.
Нясмела ты мяне паклікаў
Па кроплі ліпень смакаваць.

Збіралі зёлак пах ля рэчкі,
З рамонкаў мералі вянкі.
І елі спелыя парэчкі –
О, што за цуда смак такі!

Пасля бязглуздай нашай спрэчкі
Ад крыўды слёз мне не стрымаць.
… Якія кіслыя парэчкі,
Ну, проста нельга ў рот узяць.

***

Мой лёс не с фанабэрыстых лічу,
Багаты на сюрпрызы і падзеі.
Душу сваю я вершамі лячу,
На добрае галубячы надзею.

Сваё прызванне ад людзей я не таю,
Якім бы мне яго не прадказалі,
Я мову родную шаную і люблю,
Хачу й каб Вы яе любілі й шанавалі!

в. Даматканавічы

Альдонія Наўчакова

ДЗЕД ЯСЬ

Няўрымслівы, што не кажы,
Ён бульбу пасее вясною,
Навострыць сякеры, нажы.
Сядзібу абыдзе з касою.
Газету прынёс паштальён –
Стары ўжо на лаўцы, ля хаты,
І тут разбіраецца ён:
Хто там і ў чым вінаваты?
І ведае ён, за каго
Свой голас аддасць у нядзелю…
Гукае унучка яго:
- Ідзі ўжо, дзядуля, у пасцелю.
Ды дзе там! Навіны ідуць.
Там стаў прэзідэнт разбірацца.
Тут знаўцы праграму вядуць.
О, дзеду ёсць з кім паспрачацца!
Дзед Ясь тэлевізар глядзіць,
Навінам праграмам тым верыць.
З суседзямі трэба дружыць,
А што ж той саюз на паперы…
Вось так ён без злосці бурчыць,
Самоцішча, не засынае,
А час няўмольна бяжыць,
І вечнасць ахвяраў чакае.

НЕЗАБЫЎНАЕ

Вашай слушнай прапанове
Размаўляць на роднай мове
Я удзячна, і скажу:
Мовай гэтай даражу.

І вучуся, і баюся,
Не абразіць бы яе.
Не пагост свой я вярнуся,
Людзі родныя мае.

Недзе там, у полі, у лесе.
Дзе дзяцінства засталося,
Жне матуля жыта з песняй
І мяне малую носіць.

Я бусла за хвост лавіла,
У траве густой танула,
Хваля Вусы-рэчкі мілай
Глыбінёй не падманула.

За вадзіцай той крынічнай,
Што нясе Вуса ў Нёман,
Мы ішлі ў лес сунічны,
У птушыны звонкі гоман.

І рака на роднай мове
Свае песні нам спявала,
Бераг хмелем завівала,
У снапочкі спавівала.

Я гляджу з замілаваннем
На пражытае, былое,
Помню першае спатканне
У юнацкіх чыстых мроях.

Вера Кавалеўская

Я стамілася лічыць сустрэчы,
Расставанні нашыя лічыць.
Ты прыходзіш, апусціўшы плечы,
Каб сваю самоту палячыць.

Пройдзе ноч – ізноў на развітанне
Пацалунак горкі і "бывай",
Нават не падорыш абяцанне
Зноў вярнуцца ў страчаны наш рай.

Я стамілася чакаць самоту
І шчасліваю здавацца ўсім.
Мне спяваюць адзіноты ноту
За акном завеі доўгіх зім.

Я стамілася лічыць расстанні,
Сум сустрэч і адзіноты боль.
Не кажы мне болей аб каханні.
Болей не чакаць цябе дазволь.

СУСТРЭЧА

Здзіўлена спынішся. Азірнуўся.
Кожны гук смакуючы спаўна,
Ціха - ціха вуснамі крануўся
Ты майго кароткага імя.

"Не спяшаешся, - спытаўся, - Вера?
І няўжо няма каму чакаць?
Не жартуй, я ў гэта не паверу!"
Я маўчала. Што ў адказ казаць?!

Ведаў ты: хлусіць я не ўмею,
А табе – і Бог не дазваляў.
У адказ я апусціла вей…
Не, не той, не той мяне чакаў!

ВОДАР БЭЗУ З ГОРЫЧЧУ ПАЛЫНУ

Звонку дзеці смяюцца -- гуляюць у хованкі,
Водар бэзу салодкі вясна разліла.
У вяночках дзяўчынак – маленькія сонейкі –
Дзьмухаўцы. Колькі ў іх дабрыні і цяпла!

Позні май уварваўся ў палату бальнічную.
Промень сонца стаміўся, прылёг адпачыць.
Боль нясцерпны жыццё па хвілінах адлічвае
Цяжкахворай жанчыне, што ў ложку ляжыць.

Промень гладзіць пяшчотна ёй рукі схудалыя.
Саграе малады без крывіначкі твар,
Дзе жывуць толькі вочы, глыбока запалыя –
Два люстэркі пакут і няздзейсненых мар.

Лёс не песціў жанчыну ні зранку, ні ўвечары,
Ды смяротны прысуд падпісаць паспяшаў.
Не сагрэе праменчык душы пакалечанай.
Ён спазніўся сюды, дзесьці доўга блукаў.

Святлана Стромская

Сустрэчы – растанні!
Ізноўку яны…
Удвух на світанні –
Паменей маны.

Ласкавы-ласкавы,
А потым чужы,
Як летнія травы
Жывуць на мяжы.

Прыгожа-прыгожа
Расквеціць вясна.
Сварыцца не гожа –
Трывога адна.

Жыццё – падарожжа,
Каханне – бяда.
Уваскрэсіць не зможа,
А словы вада…

Сустрэчы – растанні.
Ізноўку яны.
Удвух і каханне –
Не трэба маны.

СЫНУ

Што мне ночы бяссонныя.
Што мне ночы без сну!
Гэта ты, маё сонейка –
Першацвет увясну.

Мае рэкі глыбокія,
Сінявокі лянок.
За дзіцячымі крокамі
Мой прадоўжыцца крок.

Твае вочы ласкавыя –
Маладосці краса.
Хай шчаслівая самая
Усміхнецца сляза.

Што мне ночы бяссонныя!
Не змагу я заснуць.
Падрастай, маё соненька,
Першацвет увясну.

в. Лукаўцы.

Людміла ЗАВЕЯ

У маім пакоі сум,
Ад галінак цені.
І ляцяць пялёсткі дум
Да нябёс праз сцены.
Лямпа свеціць над сталом,
Аркуш белы – белы,
І галосіць за акном
Вецер ашалелы.
Ночка мяккае крыло
На зямлю паклала.
Дрэвы, вуліцы, жытло
Цемрай спавівала
У маім пакоі сум
Горкі, скамянелы,
І ад чорных – чорных дум
Аркуш белы – белы.

ДЗЕ МНЕ СЛОВА ЗНАЙСЦІ...

Дзе мне слова знайсці, каб умела
Ўсе пачуцці мае расказаць.
Каб яно і здзіўляла, і грэла,
Каб звінела, як косы звіняць?

Каб яно і пякло, і лячыла,
Каб яно за сабою вяло.
Каб ніколі яно не лічыла,
Што дарма адзіноты ўзышло.

Каб было і салодка, і горка
Ад яго на душы ў людзей,
І каб слова рабілася зоркай.
Або птушкай ляцела з грудзей.

Каб яно васілёчкам блакітным
Над магілай маёй узышло,
Каб духмяным акрыйчыкам сітнім
Маё ціхае слова было.

Галіна Нупрэйчык

НЕ ЦУРАЙСЯ СВАІХ КАРАНЁЎ

Прачынаецца ціхае возера,ззяе срэбрам раса на траве.
Галава захмялела ад водару, што над роднаю Тучай плыве.
Гэты пах – ад дзяцінства далёкага,
Ён са мной – скрозь жыццё, скрозь гады.
Штосьці светлае, штосьці высокае
Засталося там жыць назаўжды.

Льецца ў парку птушыная музыка,
Дрэвы шэптуць лістотай сваёй.
Вершаліны ўзняліся да воблакаў,
У іх кронах – адвечны спакой.
Час імклівa бяжыць і мяняецца.
Што ні дзень, то ўсё іншыя мы,
Толькі з выраю птушкі вяртаюцца кожны год
пасля доўгай зімы.

Толькі сонца,з-за лесу ўзыходзячы,
Рассыпаючы промні ў траве,
Шчодра дорыць цяплом, спелым коласам
Нашу вёску, ды ў ёй і жыве.
Толькі сэрца ў чаканні хвалюецца, падганяе, спяшае дамоў.
Ціхі голас сумлення мне чуецца: "Не цурайся сваіх каранёў".

Віктар Худавец

МЕТКА

Ляжыш ты, камень, за маім сялом.
Даўней была каля цябе дарога.
Зімой я цешыўся тваім спакойным сном.
А летам песціў стомленыя ногі.

Хто не прысеў ахвотна адпачыць
Як пасвіў статак на тваім абшары?
Ты бессмяротнасць здолееў перажыць.
А колькі закаханых слухаў мары…

Як стаў рукой і я малаток трымаць,
На роўнай, нібы шкло, тваёй пляцоўцы
Я назву вёскі здолеў напісаць,
За што ўдзячны мне аднавяскоўцы.

Ляжыш, лічы, за згінуўшым сялом.
Разбуранаму краю першы сведка.
Калі нашчадак тут пракрочыць пустыром,
Найлепшую паслужыш яму меткай.

***

Я лета колеры не ўсе яшчэ сабраў,
А ўжо шпурнула ліст аднекуль восень.
Стаю, бяздоннем воч хапаю просінь
З нябёсаў, што туман не заўладаў.

Туман надыдзе, і імгла зацягне
Усё, што ў сэрцы так вялікасна ўвайшло,
Усё, што пела, і гучала, і жыло,
І што пагляд праз тыдзень не дасягне.

Я лета колеры не ўсе яшчэ сабраў,
Мне б адцягнуць крыло паўночнай сцюжы,
Мне б наталіцца гэтай позняй ружай,
Якой так доўга росквіту чакаў.

Лілея Мялешка

САМАДАСТАТКОВАСЦЬ ПРАЦЯГЛАСЦІ ЖЫЦЦЯ

Заводзіць рахункі: "Ах мала жыў!" –
З ёй непрыстойна і нават ганебна.
Позірк спакойны спыні на крыжы.
Змоўкні. Жыў столькі, колькі патрэбна.

Дарэмна жалобіць яе скавытаннем.
Дарэмна падлічваць авансы, крэдыты.
Са Смерцю таксама як і з Каханнем:
У момант любы – абое квіты.

ПЕРАД ХАЛАДАМІ

Ах, позняя восень! Рунь – бляск
аксамітны…
І дзынькатам звонкім – ільдзінка-вада,
І белай бавоўнай па небе блакітным
Рухавая хмарак халодных хада.

Дождж льецца, і слепіць, і свет залівае,
З далёкае івы змывае лісцё,
А вецер шугае, гукае, гуляе,
Галёкае, вые і лае жыццё.

А холад блукае, прытулку шукае.
Прыносіць трывогу ў хлявы і двары.
А вецер рвеголле, гудзе ў наваколлі,
Галосіць, скуголіць і стогне ў бары.

Становіцца сцюжа ўпэўнена ў позу,
Залазіць праз дзверы і вокны ў дамы,
І вецер сціхае ў чаканні марозу,
І зоркі дрыжаць ад дыхання зімы.

Аляксандр Жукоўскі

КАНФУЗ
Гумарэска

Усе паважалі Апанаса:
Ён славу працай заслужыў.
На Дошцы гонару калгаснай
Яго партрэт заўсёды быў.

І вось аднойчы у канторы
(Тады якраз канчаўся май)
Далі пуцёўку ў санаторый,
Сказалі: "Едзь, адпачывай.

І не марудзь, хутчэй збірайся,
Знішчай там смачную яду,
У ваннах плюхайся, купайся,
Пі мінеральную ваду.

Хадзі на танцы, весяліся,
Жыві сабе як у тым раі,
А дома справіцца Марыся:
У цябе жонка залатая".

Пачырванеў аж небарака,
Не ведаў нават, што рабіць.
Стаяў, маўчаў і ледзь не плакаў:
Здаровы ж ён. А што лячыць?

Сваёй работай ганарыўся
І трактар ведаў ён на "пяць",
Аднак ніяк не навучыўся
Вясковец наш адпачываць.

Але што зробіш? Трэба ехаць.
Даваць няёмка задні ход.
Хоць і здаровы, няхай лечаць:
Жыццё даецца не на год.

Прыехаў ён сюды не ў госці.
Калі спыталі, што баліць,
Сказаў, што вельмі ломіць косці
І па начах амаль не спіць.

- Гразёю, - доктар кажа, - мазаць
Цябе мы будзем усяго,
А мінеральку пі тры разы,
Але не больш як грам па сто.

Цераз дзень ванну, хлопча, прымеш
І цыркулярны душ таксама
Твой боль, нібы рукою, зніме.
Дагледзім лепш цябе за маму.

Прыйшоў на гразь…Мае вы братцы!
Яго настрой уявіце самі,
Калі сказалі распранацца
І быць у выглядзе Адама.

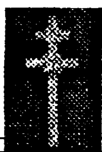
Як плаўкі ён знімаў, то потам,
Быццам у лазні, абліло.
Як маладзіцу ўбачыў потым,
Яму і мову адняло.

- Чаго дрыжыш ты, як асіна? –
Яна спытала ў Апанаса.
Ад смеху лопалі мужчыны,
Што тут лячыліся тым часам.

Калі пад душ пасля падаўся,
Рухавым стаў наш Апанас.
Ён вельмі хутка распранаўся,
Каб не быць смешным гэты раз.

Свабодна выставіўшы пуза,
Да маладзіцы важна йдзе.
Ой, колькі тут было канфузу!
Яна спытала: "Плаўкі дзе?".

І Апанас успомніў маму,
Бо зноў сканфузіўся ушчэнт:
Як узгадаць, дзе быць Адамам,
А дзе хаваць свой "інструмент"?

ДУХОЎНАЯ СТАРОНКА

Наша мова для нас святая,
Бо яна нам ад Бога даная…
Францішак Багушэвіч.

АПОСТАЛЬСКАЕ БЛАСЛАВЕНСТВА

4 лістапада, у свята св. Караля Барамея Святы айцец Ян Павел II адзначыў свае імяніны. 31 кастрычніка ў Чырвоным касцёле адбылася святая Імша. Пад час малітвы верных кс. Уладыслаў і айцец Клаўдзій з радыё Ватыкана разам са шматлікімі маленькімі вернікамі, іх бацькамі, моладдзю і ўсімі прысутнымі на Богаслужэнні спецыяльна памаліліся за арцыпастырскае служэнне і здароўе Свяцейшага Айца. Ян Павел II даведаўся аб гэтым і накіраваў на імя пробашча касцёла св. Сымона і св.Алены ксяндза Уладыслава Завальнюка ліст падзякі і сваё асабістае блаславенне для дзетак Беларусі, якія маліліся за яго.

Гэты ліст мы прапануем вашай увазе.

"Дарагія хлопчыкі і дзяўчынкі,

Свяцейшы Айцец высока ацаніў пачуцці сыноўскай любові, з якой, з нагоды Ягоных імянінаў, пад час Святой Імшы, адпраўленай 31 кастрычніка ў парафіяльным касцёле шаноўным айцом Клаўдзіем Робінэ S.J., вы ўзнеслі да Бога гарачую малітву.

Каб выказаць глыбокую падзяку за гэтую чуллівую думку і духоўную блізасць да Яго асобы і да Яго сусветнага служэння. Свяцейшы Айцец заахвочвае вас трывала ўзрастаць у даверлівым сяброўстве з Езусам, Які вельмі любіць маленькіх і, перадаючы кожнага з вас і вашых родных пад Нябесную апеку Дзевы Марыі і Святых Сымона і Алены, з радасцю накіроўвае вам сваё спецыяльнае Апостальскае Блаславенства, з задавальненнем прасцягаючы яго на ўсю парафіяльную супольку.

Таксама і я сардэчна вітаю вас, выказваючы пажаданне ўсяго найлепшага ў Госпадзе.
/ подпіс/
Монсіньёр Педра Лопес Кінтана
Асэсар".

КОНКУРС

"МАЦІ БОЖАЯ БУДСЛАЎСКАЯ Ў МАІМ ЖЫЦЦІ І ЖЫЦЦІ БАЦЬКАЎШЧЫНЫ"

Кожны народ мае ад Бога своеасаблівую ласку і абарону – сваю святыню, санктуарый – святое месца пілігрымак, сваіх святых заступнікаў – апекуноў. З даўніх часоў Каталіцкі касцёл даручыў Беларусь апецы св. Міхаіла Арханёла і Маці Божай Будслаўскай, Праваслаўная царква – апецы св. Еўфрасінні Полацкай.

Таму Каталіцкі клуб жанчын, які дзейнічае пры касцёле св.Сымона і св. Алены, з блаславення і дзякуючы гарачай падтрымцы Яго Эмінэнцыі Кс.Кардынала Казіміра Свёнтака абвясціў аб конкурсе "Маці Божая Будслаўская ў маім жыцці і жыцці Бацькаўшчыны" і запрасіў дзяцей і моладзь ва ўзросце ад 9 да 17 гадоў прыняць у ім удзел. Абвесткі аб умовах конкурсу былі змешчаны ў друку, у тым ліку, і ў газеце "Наша слова" (№31 ад 4.08.99г.).

Жадаючых прыняць удзел у конкурсе многа. Дзеці з ахвотай дасылаюць свае работы (малюнкі, вершы, апавяданні) на адрас Касцёла. Таму было прынята рашэнне падоўжыць конкурс да 15 снежня, а вынікі падвесці 29 снежня.

З работы дасланай на конкурс.

ІМГНЕННЕ І ВЕЧНАСЦЬ

Кожны дзень зрываймa лісток з календара. Пражыты яшчэ адзін дзень у бясконцым кругавароце часу… Жыццё – гэта бясцэнны дар, і трэба радавацца і даражыць кожным яго імгненнем, шчыра і моцна любіць, спяшацца рабіць добрыя справы, дарыць людзям радасць жыцця.

Так чамусьці павялося – мы часта шукаем выйсця ў малых і вялікіх справах, забываючы пра мудрасць пакаленняў, горкі, падчас, досвед гісторыі.

Мы ўступаем у трэцяе тысячагоддзе. Час азірнуцца і асэнсаваць, што набылі і што страцілі. Я хваліюся і перажываю за ўсё, што адбываецца ў маёй Беларусі. Самае галоўнае, не растрацілі мы душэўнае цяпло, не забыліся на самае святое багацце – гістарычную і культурную спадчыну, што засталася нам ад далёкага і блізкага мінулага. Толькі сабраўшы па часцінкам дабрыню чалавечую, зможам мы і ў цяперашніх умовах многае зрабіць.

Ясная зорка надзеі гарыць,
Торыцца шлях наш вялікі.
Шчасце трывалае можна стварыць
Толькі сваімі рукамі.

І ўсё ж хочацца верыць, што ўсе нашыя турботы і трывогі застануцца ў мінулым, а новы час прынясе светлую радасць, чаканне якой ужо даўно напаўняе душу.

Хачу, каб у жыцці было больш радасных хвілін, а побач са мною заўсёды былі добрыя сябры, каб іх было ўсё больш і больш. Сёння гэта асабліва неабходна, бо толькі на добрых людзях трымаецца гэты свет.

Спадзяванне, чаканне, мары… Спадзяванне на лепшае, на новае, на светлае. Чаканне чагосьці добрага, што даравала б нам незабыўныя імгненні радасці, якіх так не стае ў гэтым жыцці...

Запальваю маленькі агеньчык свечкі, што саграваe сваёй цеплынёй сэрца, усяляе надзею. Хочацца рабіць добра, несці радасць людзям, сваім сябрам, родным.

… Гляджу на трапяткі агеньчык, бы ў маленькую вечнасць, і бачу, як прабіваецца яркі агеньчык надзеі і нават упэўненасць у тым, што ўсё будзе добра ў маім родным краі. Я так задаволена, што і мне вядома вялікая таямніца, якая прыносіць людзям добра і радасць.

Маці Божая Будслаўская! Цудоўным святлом асвяці мой родны край, сагрэй цяплом свайго шчырага сэрца мой народ, каб не ведаў ён больш пакут і гора.

Няхай шчаслівымі растуць дзеці, ярчэй свеціць сонца і над зямлёй маёй ляцяць белы бусел...

СВЯТЛО НЯДЗЕЛЬНАЙ ШКОЛЫ

Ты пакуль што – быццам тая дзічка ў гаі,
На якую аніхто і не зважае.
Прышчапі ж галінак – з розуму і цноты,
З веры ў Бога шчырай, з дабраты, пяшчоты,
Гэткіх дасць яна пладоў.
(З кн.Ул.Сыракомлі "Вандроўкі па маіх былых ваколіцах").

Пры касцёле св. Сымона і св.Алены дзейнічае нядзельная школа, якая рыхтуе дзяцей і моладзь ва ўзросце ад 7 да 16 год да першай Споведзі і першай Святой Камуніі.

Усе восем настаўніц-катэхетак маюць не толькі вышэйшую адукацыю, але і шчырую веру ў Бога, і добрае сэрца. Ахвяруючы сваю працу Богу, яны дапамагаюць касцёлу ў адраджэнні веры, усяму беларускаму народу – у адраджэнні мовы, кожнай сям'і – у выхаванні дзяцей. Уласнымі паводзінамі, сваім прыкладам, Божым словам яны дапамагаюць усім, хто прыходзіць у Храм, знайсці дарогу да Езуса Хрыста. Разам з дзеткамі яны спяваюць:

Прыпеў:

Дзе магу шукаць Езуса,
Як яго знайсці?
Пакажы мне сцежку тую,
Па якой ісці.

1.У касцёле, у касцёле
Хрыстус мой.
У касцёле, у касцёле
Езус са мной.

Прыпеў.

2.У малітве, у малітве
Хрыстус мой,
У малітве, у малітве
Езус са мной.

Прыпеў.

3.Ва ўсмешцы, ва ўсмешцы
Хрыстус мой,
Ва ўсмешцы, ва ўсмешцы
Езус са мной.

Прыпеў.

4.Між намі, між намі
Хрыстус мой,
Між намі, між намі
Езус са мной.

Езуса Хрыста", чытаецца "Евангелле", вывучаецца катэхізм, тлумачыцца дзесяць Божых, пяць касцельных і два прыказанні Любові. Сваё разуменне жыцця Бога дзеці адлюстроўваюць у малюнках. Рыхтуюць яны і інсцэніроўкі па біблейскіх сюжэтах. Жыхары Горадні, Шабунёў, Рубяжэвічаў, Смалявічаў мелі магчымасць паглядзець некаторыя з гэтых цудоўных спектакляў юных самадзейных артыстаў.

Атмасфера высокай духоўнасці, узнёсласці, дабрыні пануе на занятках. Паміж дзецьмі ўсталёўваюцца прыязныя адносіны, многія з іх знаходзяць тут сабе сяброў. Агульны клопат, інтарэсы яднаюць і бацькоў. Дзеці – натура шчырая, адкрытая, чыстая. Яны імкнуцца жыць, сумленна выконваючы дзесяць Божых прыказанняў. Сумесна складаюць малітвы, моляцца за ўсіх нас. Сваімі чыстымі галаскамі яны нясуць Богу шчырыя словы, поўныя веры і надзеі. Кожную нядзелю ў радыёперадачы "Голас душы" гучаць іх просьбы да Бога праз малітвы верных. Трэба спадзявацца, што Бог чуе іх.

Можна быць упэўненымі, што гэтыя дзеці не пакрыўдзяць слабога, пашкадуюць хворага, не зробяць зла іншаму чалавеку, не зняважаць старога, будуць беражліва ставіцца да ўсяго жывога на Зямлі. Кожны з іх звяртаецца да Анёла-апекуна са словамі:

Анёле Божы, дружа мой,
Ты заўсёды пры мне стой,
Рана, ўвечары і ўначы
Будзь ласкаў дапамагчы.
Змагаць духа злога,
Верна служыць Богу,
Любіць маму, тату,
Край і родную хату.
Душу, цела сцеражы,
Да жыцця вечнага давядзі.

ўрачыстае свята першай Святой Камуніі. Да гэтага дня яны рыхтуюць свае сімвалічныя сэрцайкі, на якіх пішуць свае лісты – пасланні да Бога. Хлопчыкі і дзяўчынкі, прымаючы Езуса ў сваё сэрца, вераць, што Бог іх пачуе, зразумее і абавязкова дапаможа. Іх пасланні кранаюць душу шчырасцю і непасрэднасцю. Вось некаторыя з іх, перададзеныя літаральна:

- Пане Божа. Дзякую Табе за ўсё. Дапамажы маёй сям'і, каб мы ўсе былі здаровыя і каб усе людзі на Зямлі былі шчаслівыя.

- Дзякую Пану Богу за тое, што Ён ёсць, што дапусціў бліжэй пазнаць таямніцы Сусвету праз заняткі ў касцёле; што ў мяне ёсць бацькі, якія любяць мяне.

- О, Пане Езу! Дзякуй табе, што Ты памёр за мае грахі на крыжы. Прашу Цябе, зрабі так, каб мой тата павярнуўся да пана Бога, каб у нашай сям'і былі заўсёды парадак і лад, каб яна была дружнай. Пане Езу, прашу Цябе, змяні маё сэрца, зрабі так, каб я стала лепшай дзяўчынкай.

Урачыстасць Святой Камуніі адбудзецца толькі ў траўні, а пакуль яшчэ школа жыве сваім будзённым жыццём (але хіба можна назваць будзённым – шлях да Бога?): ідуць заняткі, праводзяцца бацькоўскія сходы, збіраецца бацькоўскі камітэт, каб вырашыць пытанне аб сумесным святкаванні Божага Нараджэння. Настаўнікі і бацькі справядліва вераць у сілу духоўнага выхавання. "Калі дзіця будзе духоўна выхаваным, - лічаць яны, - будзе мір і згода ў сям'і, будзе паразуменне паміж народамі, будзе мір на Зямлі, бо Езус Хрыстус гаворыць так: "Я Святло Свету; хто пойдзе за Мною, той не будзе хадзіць у цемры, а атрымае Святло жыцця" (Ян 8, 12).

Навучальны год працягваецца, як і ў звычайнай школе, з верасня па травень. Кожная маці выбірае зручны дзень і час для заняткаў. На пранягу года разглядаюцца тэмы: "Стварэнне свету", "Нараджэнне Езуса Хрыста", "Смерць Езуса Хрыста", "Уваскрэшанне

Дзяцей вучаць быць міласэрнымі не толькі словам, але і справай. Яны рыхтуюць свае малюнкі і вырабы ў якасці падарункаў тым дзеткам, якія хварэюць або жывуць у нястачы.

У траўні выпускнікоў нядзельнай школы чакае

Усім, хто працуе з дзецьмі, застаецца толькі пажадаць: "Дай Божа, каб ведаў і сэрца ў вас было болей, чым неабходна для ўласнай патрэбы!"

Уладзімір Арлоў

Адкуль наш род

(Працяг)

У царскім палоне

Вайна прынесла яшчэ адно страшнае гора. Цар пастанавіў перасяліць у Масковію трыста тысяч беларусаў. Шмат нашых продкаў сталі прыгоннымі сялянамі расейскіх памешчыкаў. У Астрахані і іншых паўднёвых гарадах царскія стральцы бойка гандлявалі палоннымі з-пад Полацка, Віцебска і Мсціслава. Іх прадавалі персам і туркам у вечнае рабства па тры рублі за чалавека.

Вялікую частку палону цар пасяліў у сваёй сталіцы. Жыхары цёмнай, амаль цалкам непісьменнай Масквы здзіўляліся, што ледзь не палова перасяленцаў з Беларусі ўмела чытаць і пісаць. Нашы землякі адчынялі там школы. З гістарычных дакументаў вядома, што адну такую школу трымаў беларус Якуб Якаўлеў, а полацкі манах Варлаам вучыў маскоўскіх дзяцей лацінскай мове.

Самымі каштоўнымі для цара і ягоных баяраў палоннікамі былі беларускія майстры. З-пад Воршы перасялілі на чужыну друкароў з іхняй друкарняй. На ўсход гналі разьбяроў, ювеліраў, кафляроў, збройнікаў... Яны аздаблялі саборы і царскія палацы, вучылі свайму рамяству мясцовых людзей. Калі вы будзеце ў Маскве і трапіце ў крамлёўскія музеі, памятайце, што шмат якія скарбы Залатой, Срэбнай і Майстроўнай палатаў створаны таленавітымі рукамі нашых землякоў.

Цяжкія страты

Вайна з Расейскай дзяржавай доўжылася трынаццаць гадоў – з 1654-га да 1667-га. Гэта была самая страшная і крывавая вайна за ўсю гісторыю Беларусі. Бітвы, голад і хваробы скарацілі насельніцтва нашай Бацькаўшчыны ў два разы. Загінуў кожны другі, а на ўсходзе Беларусі – кожныя восемдзесят чалавек з сотні. Напрыклад, у Полацку перад вайною было болей за 1500 дамоў, а засталося толькі сто, у Віцебску з 982 дамоў у попел і ў руіны ператварыліся 926. Захопнікі вынішчылі пад корань цэлыя беларускія роды.

Беларусь страціла Смаленскую зямлю.

Ад мора пралітай крыві летапісцы назвалі тыя гады не вайною, а патопам.

Велізарнай і незваротнаю стратай сталі для Беларусі не толькі палеглыя. Сотні тысяч беларусаў вайна назаўсёды адарвала ад родных дамоў і змусіла застацца на чужыне. Сярод іх быў і знакаміты сын нашага народа Сімяён Полацкі, якому будзе прысвечана наступнае апавяданне.

Спусташэнне беларускіх земляў падчас вайны 1654 - 1667 г. г.

Пытанні і заданні:

1. *За што цар пакараў смерцю свайго ваяводу Шэйна?*
2. *Раскажы, як паводзілі сябе на нашай зямлі расейскія войскі.*
3. *Чаму магілёўцы падняліся на паўстанне супраць царскіх стральцоў?*
4. *Колькі тысяч беларусаў цар хацеў перасяліць у сваю дзяржаву? Што рабілі палонныя на чужыне?*
5. *Чаму мы называем вайну 1654 – 1667 гадоў самай страшнай у гісторыі Беларусі?*

Сімяён Полацкі

Шлях па навуку

Чалавек, пра якога мы пагаворым, заваяваў славу пісьменніка і асветніка. Яго ведалі ў свеце далёка ад Беларусі. Але ён заўсёды з любасцю ўспамінаў яе і свой родны горад, у гонар якога ўзяў сабе прозвішча – Полацкі.

У дзяцінстве і ў юнацтве яго звалі Самойлам.

Хлопчык нарадзіўся ў 1629 годзе ў сям'і заможных гараджанаў. Навуку ён пачаў спасцігаць у школцы пры полацкім Богаяўленскім манастыры.

Тут не толькі вучылі чытаць, пісаць і лічыць, але і выкладалі лацінскую і грэцкую мовы.

Пасля школы Самойла паехаў вучыцца ў Кіеў, а потым у Вільню, дзе была акадэмія. Там выкладала шмат знакамітых вучоных, добра вядомых ва ўсёй Еўропе.

На занятках Самойла, напрыклад, чуў, што не Сонца круціцца вакол Зямлі, як тады лічыла большасць людзей, а наадварот – Зямля з іншымі планетамі круціцца вакол Сонца.

У гэты час полацкага юнака ўжо ведалі як таленавітага паэта.

Цікава, што свае вершы ён, апрача роднай беларускай мовы, пісаў яшчэ на трох – на польскай, лацінскай і расейскай.

Вяртанне дадому

Якраз тады, калі Самойла быў віленскім студэнтам, пачалася вайна Рэчы Паспалітай з Масковіяй. Вільню захапіла расейскае войска. Царскія стральцы і казакі рабавалі дамы і храмы. Яны здымалі званы, абдзіралі з абразоў каштоўныя аправы, мучылі і забівалі манашак з манахамі. У касцёле святога Міхала захопнікі разбурылі магілу канцлера Льва Сапегі.

Трэба было ратавацца, і Самойла падаўся ў Полацк.

Родны горад сустрэў падарожніка пажарышчамі і падазронымі позіркамі маскоўскіх стральцоў, якія гаспадарылі на вуліцах. Самым надзейным прыстанкам для адукаванага чалавека быў у такое ліхалецце манастыр. Самойла пастрыгся ў манахі і атрымаў новае імя – Сімяён.

Ён пачаў працаваць у той самай школцы, дзе некалі вучыўся. Полацкія хлапчукі любілі настаўніка Сімяёна за цікавыя ўрокі, на якіх ён часта чытаў свае вершы. Вучні з захапленнем ставілі спектаклі ў створаным іхнім настаўнікам школьным тэатры. П'есы для яго таксама пісаў Сімяён.

Неўзабаве ў Полацк прыехаў маскоўскі цар Аляксей Міхайлавіч. Разам са сваімі вучнямі Сімяён выступіў перад ім з чытаннем вершаў. Тады вучоны палачанін яшчэ не ведаў, што праз колькі гадоў ён пераселіцца ў Маскву і будзе выхоўваць царскіх дзяцей.

Ад'езд на чужыну

На Беларусі па-ранейшаму лілася кроў, гінулі людзі, зарасталі лесам палі. Страшная вайна здавалася бясконцаю, і Сімяён вырашыў пераехаць у Маскву.

Ён пакідаў бацькоўскую зямлю не таму, што любіў цара і хацеў яму служыць. Ён ведаў, што маскоўскія ўладары заўсёды былі ворагамі нашага народа. Але Сімяён хацеў, не баючыся за сваё жыццё, займацца навукаю і пісаць кнігі.

Адукаваных людзей у Расейскай дзяржаве было значна меней, чым у Беларусі. Таму палачаніна прынялі гасцінна. Цар часта зпрашаў Сімяёна ў палац і даваў яму розныя адказныя даручэнні. Прыдворныя здзіўляліся і захапляліся Сімяёнавымі вершамі. Да розных урачыстых выпадкаў паэт пісаў вершаваныя віншаванні, прычым рабіў іх у выглядзе крыжа, зоркі, сэрца або стужкі серпанціну.

СІМЯОН ПОЛАЦКІ (1629 • 1680)

Хутка Сімяёна прызначылі выхавальнікам і настаўнікам царскіх дзяцей, сярод якіх быў і будучы цар Пётр Першы.

Хоць паэт і быў пад царскаю абаронаю, жылося яму ў Маскве не надта соладка. Царкоўнікі лічылі яго веды і мудрасць небяспечнымі і чынілі Полацкаму ўсялякія перашкоды. Прыгняталі Сімяёна і бесчалавечна жорсткія маскоўскія парадкі. Пасля аднаго з маскоўскіх бунтаў царскім загадам сямі тысячам чалавек адсеклі галаву, а яшчэ пятнаццаці – руку ці нагу.

Сімяён пісаў у лісце да сябра, што, як толькі дазволяць абставіны, ён вернецца на радзіму.

Слуга навукі і мастацтва

Сапраўднае шчасце і адпачанак для душы Полацкі знаходзіў у працы. Ён адчыніў у царскім палацы друкарню і выдаў там буквар, а потым і іншыя кнігі. У друкарні працавалі беларускія майстры, вывезеныя ў царскі палон. Нашы землякі сталі і акцёрамі створанага Сімяёнам у Маскве першага расейскага тэатра.

Але галоўным захапленнем асветніка, як і раней, заставалася паэзія. Штодня ён спісваў дробным почыркам па восем старонак. З-пад пяра Сімяёна выходзілі вершы і байкі, вершаваныя апавяданні і загадкі, п'есы і пераклады з іншых моваў.

Ён шчодра дзяліўся з чытачамі сваімі глыбокімі ведамі. З Сімяёнавых твораў можна было, напрыклад, даведацца пра асветніцу Еўфрасіннюі пра сем цудаў свету, пра ўласцівасці магніту і крэменю або пра біблейскага асілка Самсона, які нібыта забіў аслінаю косткаю тысячу ворагаў...

У шмат якіх вершах Полацкі змагаўся з тагачаснымі расейскімі забабонамі. Ён абураўся тымі масквічамі, якія мазалі дзяцей граззю, каб засцерагчы іх ад благога вока. Паэт высмейваў п'яніцаў і людзей, што верылі ў розныя кепскія прыметы. Не баяўся Сімяён павучаць і самога цара.

У Маскве наш зямляк напісаў болей за дзесяць кніг.

Ён не шкадаваў сябе, часта хварэў і рана памёр. У свае апошнія дні Полацкі часта думаў пра Беларусь. Ён склаў запавет, у якім падзяліў свае грошы паміж беларускімі манастырамі ў Полацку, Віцебску, Воршы, Менску і Вільні.

Пасля Сімяёна засталася найбагацейшая ў Маскве бібліятэка. Ён выхаваў некалькі расейскіх паэтаў. Выдавала новыя кнігі, адчыненая ягоным стараннем друкарня.

Праз некалькі гадоў пасля Сімяёнавай смерці запарожскія казакі папрасілі прыслаць ім з Масквы кнігі знакамітага палачаніна. Іхняе просьбы ніхто не выканаў, бо творы Полацкага ўжо былі абвешчаныя шкоднымі. Царкоўныя ўлады нават забаранілі ўспамінаць пра іх.

Магіла асветніка не захавалася, але ён стварыў сабе вечны помнік у людской памяці. У наш час перавыдаюцца ягоныя творы. Вучоныя і пісьменнікі пішуць пра Сімяёна кнігі. У Полацку будзе адчынены помнік нашаму выдатнаму земляку.

Пытанні і заданні:

1. *Што ты ведаеш пра дзяцінства Сімяёна Полацкага?*
2. *Чаму паэт вярнуўся з Вільні ў родны горад? Чым ён там займаўся?*
3. *Што прымусіла Сімяёна перасяліцца ў Маскву?*
4. *Раскажы, як жыў наш зямляк на чужыне.*
5. *Пра што пісаў Сімяён у сваіх вершах?*

(Працяг у наступным нумары).

Жывая кніга прыроды

Для педагогаў дашкольных устаноў
Укладальнік Ірына Марачкіна

ЗІМА. СНЕЖАНЬ.

Вось і зіма. Яе распачынае месяц снежань. Халодныя мяцеліцы, вятры і моцныя маразы ўрываюцца ў нашу старонку. Замярзае глеба. Бялюткай снегавой коўдраю пакрываюцца лугі і палеткі. Яліны і сосны апранаюць цёплыя шапкі. А рэчкі, азёры і крынічкі хаваюцца пад лёд.

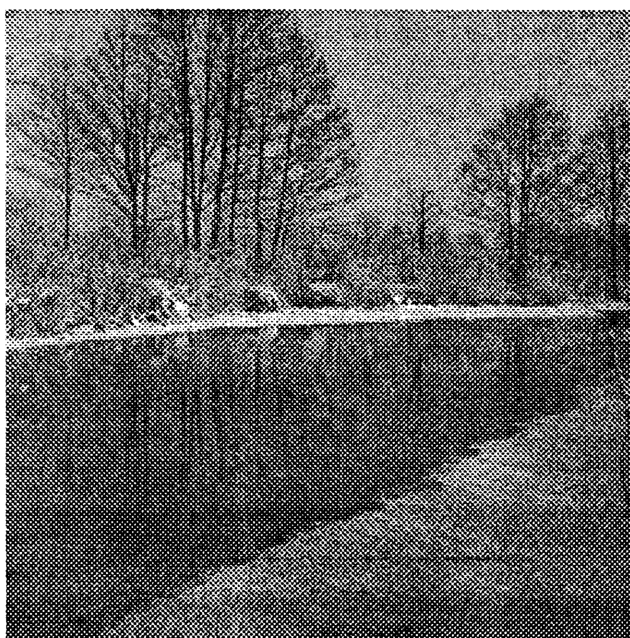
У народзе кажуць: снежань год канчае, зіму пачынае.

У снежні самы кароткі дзень, усяго каля сямі гадзін, і самая доўгая ноч.

ЗІМА

Сёння першы дзень зімы.
І сняжынкі ловім мы.
А сняжынкі – жартаўніцы:
На руках адна вадзіца.

Ніна Галіноўская.

ЗЮЗЯ

Зюзя — Бог зімы. Зюзець – значыць мерзнуць, калець ад марозу. Зюзя ва ўяўленні беларусаў – стары з белымі, як снег, валасамі на галаве і такой жа даўжэзнай барадой, нізенькага росту, тоўсты чалавечак. Увесь у белай цёплай вопратцы, ногі ў яго босыя і галава нічым не пакрытая. У руцэ носіць жалезную булаву. Зюзя большую частку зімы праводзіць у лесе. Часам ён заходзіць у вёску, каб папярэдзіць сялян пра жорсткую суровую зіму, ці каб дапамагчы каму-небудзь, напрыклад, вызваліць ад холаду няшчасную бедную сям'ю, ці проста для таго, каб наесціся куцці. Каб як-небудзь задобрыць Зюзю, беларусы напярэдадні Новага года гатуюць, як звычайна, куццю, адкладваюць частку яе ў асобную міску і пакідаюць на ноч на асобным стале. Куцця застаецца цэлая, але павер'е сведчыць, што яе з'ядае Зюзя.

Кажуць, нібыта Зюзя, раззлаваўшыся на людзей, звычайна стукае сваёй булавой у пень і гэтым ударам робіць такі пераварот, такую ломку па ўсёй зямлі, што зямля, а часам і дамы трэскаюцца. Здаралася, кажуць, быць у лесе ў гэты час і пытаць: "Хто гэта там стукае?" На гэта пытанне быў адказ: "Сам Зюзя стукае, людзей ушчувае".

З беларускай міфалогіі.

СНЯЖЫНКІ

- Мая сняжынка!
- Мая сняжынка! –
Крычаць, спрачаюцца дзве Ірынкі,
Сняжынкі ловячы, якія
Лятуць, як матылькі жывыя.
Пайшлі да зайчыка дзве Ірынкі,
Каб рассудзіў ён: чые сняжынкі?
А зайчык кажа: - Ну, пакажыце,
Хутчэй далонькі, свае раскрыйце!
Раскрылі. Дзівяцца дзве Ірынкі:
Куды падзеліся іх сняжынкі?

Максім Танк.

ЗІМА

Надышлі марозы,
Рэчкі закавалі,
Белыя бярозы,
Шэранем убралі.
Замялі дарогі
Ветрыкі снягамі,
Лес, як дзед убогі
З доўгімі вусамі,
Апусціў галіны
І стаіць журботна,
Зрэдку верхавіны
Зашумяць маркотна.
Мяккая пярына
Вочы адбірае.
Белая раўніна –
Ні канца, ні краю.
Пад пялёнкай белай
Травы і лісточкі.
Рэчка анямела,
Змоўклі ручаёчкі.
Амярцвелі лозы,
Чуць галлём хістаюць,
А ў палях марозы
Ды вятры гуляюць.

Якуб Колас.

СНЯЖЫНКА

Упала сняжынка
На шчочку Ірынкі –
Адразу ж растала,
Слязінкаю стала.
Смяецца Ірынка,
Плача сняжынка...

Алена Кобец-Філімонава.

СНЕЖАНЬ

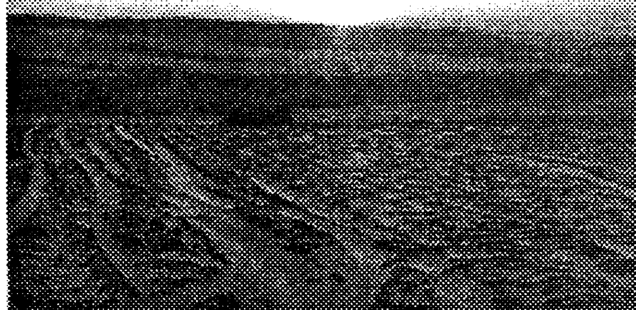
Снежань кружыць,
І скуголіць.
І з мяцеліцай
Сваволіць,
Мяккі снег
Бярэ ў ахапкі,
Беліць елак,
Сосен шапкі.
Толькі Янка не зважае.
Снег ён
Скруткамі качае,
"Бабу" лепіць
На двары,
Дзе сабраліся
Сябры.
Снежань
З веямі ідзе,
Нам нясе
Кароткі дзень.

Авяр'ян Дзеружынскі.

ЧАРАЎНІЦА

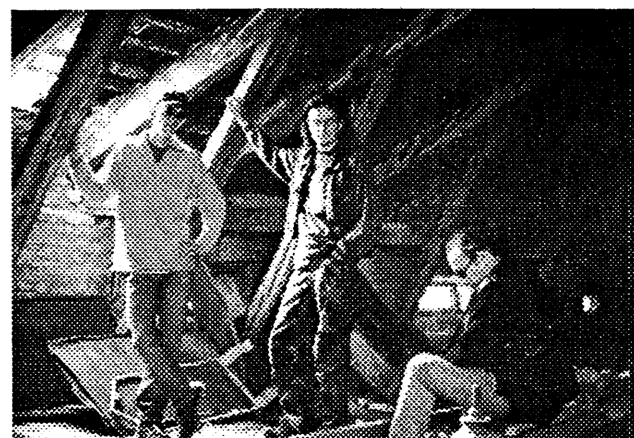
З далёкай поўначы, з краю вечнага снегу і лёду парай белых калматых мядзведзяў, спавітая ў белыя пуховыя тканіны, прыехала да нас Чараўніца. Зачаравала воды нашай мілай Зямелькі, і зрабіліся яны камянямі празрыстымі. Зачаравала лясы нашы, і заснулі яны сном глыбокім. Патрэсла шырокімі рукавамі сваёй пуховай вопраткі, і пакрыліся палі нашы снежнай беллю. І лёг наш край пад нагамі Чараўніцы белы... ціхі... задуманы. Рада яна са свае моцы, усміхнулася смехам ясным, хоць і халодным, і ад гэтага ўсмеху заіскрылася ўсё кругом цэлым морам дыяментаў шматколерных. І стаіць сярод гэтага мора белі і бляску, магутная, грозная, хоць прыгожая, ды бязлітасная госця наша штогодняя з далёкай поўначы – Чараўніца-Зіма.

Зоська Верас.

Давайце спяваць па-беларуску

УЛІС

Пляц Францыска

С.Краўчанка – С.Краўчанка, Ф.Аксёнцаў

G D Am
Доўгі Брод, Завулак Кветак і Траў,
C G C Am B
Не пытай мяне, дзе яны цяпер і не шукай,
G D Am
Крок у змрок, зноў такі самы мой шлях,
C G C Am
Плошча нумар два, плошча нумар тры,
B
Дзе тваё імя, мой пляц?

Em Bm C Am
Пляц Францыска, падковаў змулены гук,
Em Bm Am
Каляровая цэгла вякоў,
Em Bm C Am
Пляц Францыска, на небе недзе твой брук,
Em Bm Am C
Ты -- таемная зброя дзядоў.

Доўгі час, калі цябе не было,
Я хадзіў да крам, я купляў віно,
Каб неяк жыць.
Нехта зноў кахае жонак сяброў,
Шыбы б'е ўначы
Ды шукае ўцех,
Дык нашто яму той пляц?

Пляц Францыска, падковаў змулены гук...

Рэдактар Станіслаў Суднік

Заснавальнік: ТБМ імя Францішка Скарыны.
Пасведчанне аб рэгістрацыі: № 83 ад 28 чэрвеня 1996 г.
Адрас рэдакцыі: 220005, г. Менск, вул. Румянцава, 13.
Адрас для паштовых адпраўленняў: 231300, г. Ліда-2, п/с 7.
E-mail: ns@lida1.lingvo.grodno.by

Рэдакцыйная калегія:
Людміла Дзіцэвіч, Алесь Гурыновіч, Леакадзія Мілаш, Язэп Палубятка, Алесь Петрашкевіч, Уладзімір Содаль, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Алег Трусаў.

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі
Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г.Ліда, вул. Ленінская, 23.
Газета падпісана да друку 13. 12. 99 г.
Наклад 3400 асобнікаў. Замова № 3486
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес.- 100 000 руб., 3 мес.- 300 000 руб.
Кошт у розніцу: 25 000 руб.